

Foiaia românească

Vineri
12 iunie
1998

Anul I
Nr. 24

(Serie nouă)

Săptămînal al românilor din Ungaria ❖ Fondat în 1951 ❖ 8 pagini ❖ 20 forinți

Unde rămîne proza beletristică a românilor din Ungaria?

În ultimii ani, din cauza timpului restrîns, mă bucur dacă măcar sînt în stare să citesc cărțile de succes nou apărute și cîteva scrieri ale autorilor mei preferați (cum ar fi Updike, de exemplu). Atunci cînd am cumpărat-o, cartea lui Pál Závada: *Perna Iadvigái (Jadviga párnája)* era deja în fruntea listei topurilor la categoria romane. Ceva mai tîrziu, ecoul a devenit și mai răsunător, cînd ziarele județene din Bichiș au rezumat succesul autorului la o întîlnire cu cititorii. Pe parcurs a mai reieșit că scriitorul este frate cu colega soției mele, deci în acest sens, autorul, într-un mod indirect, este o „cunoștință” personală, prin urmare, am fost și mai curios, fără să știu, de fapt, despre ce este vorba. Din cronicile și comentariile de presă a reieșit că este un roman, bazat pe o încălțată poveste de dragoste; nimic nu mi-a stîrnit interesul deosebit, nicidecum titlul, care mie, unul, nici nu mi-a fost simpatic.

În bagajul de drum, cu ocazia unei călătorii de studii de o săptămîină, în străinătate, a fost și cartea în discuție, care se afla, stingher și modest, de cîteva luni, pe raftul meu cu cărțile care-și așteptau rîndul: ca o dată, cînd voi avea timp, să fie citite. În fine, am avut timp. Dar atunci mi-am dat seama că nu e o carte oarecare, în care să răsfoiești și să citești doar pe ici-colo. Și, am rămas ca în anii de tinerețe, cînd „devoram” cărțile: în timpul lecturii (iar pe lîngă activitatea zilnică, citirea unei cărți de vreo 400 de pagini pretinde zile în șir) trăiesc în lumea imaginată de scriitor. Deci, recent m-am simțit în mijlocul slovacilor din Tótkomlós. Și mi-a părut rău și l-am compătimit pe Ondrisko, a cărui situație materială a decăzut succesiv și, așa se părea, personajul principal nu avea destulă putere sufletească, pentru a face ordine în raporturile sale cu nevasta ușuratică, deși eroul era conștient că soția nu merită dăruirea și sentimentele soțului; și deși era conștient de păcatele nevestei, în ciuda celor întîmplate, își iubea nevasta și nu era în stare s-o părăsească...

Ei, toate acestea sînt în ordine. Dar de ce le-am descris așa, pe larg?

INVIDIEZ slovacii din Ungaria, îi invidiez, fiindcă ei au un astfel de roman, că s-a născut o astfel de cronică a lor.

De ce nu avem noi, românii din Ungaria, una asemănătoare?

Încerc să mă amețesc cu iluzia că slovacii din Ungaria sînt, numeric, mai mulți decît noi. Ca atare, probabilitatea ca acest grup național să genereze din rîndurile sale un scriitor talentat, care să creeze o asemenea frescă, este mai mare decît a noastră. Nu sînt competent în această chestiune, nu știu să-mi dovedesc presupunerea (în profesia noastră, în științele medicale, trebuie să dovedești, dacă susții sau presupui ceva), dar nu cred că ar fi vorba numai de lipsa de talent. Mulți tineri români sînt azi cu examen de bacalaureat, mulți continuă studii superioare, universitare, în ramuri științifice umane. Mai mult chiar: se nasc poezii, apare proză

scurtă, studii etnografice și de istorie literară. Iar acestea, firește, sînt necesare, motivate. Dar consider că o naționalitate ar avea nevoie și de un roman „propriu”, o operă literară pe care cei mai mulți co-naționali ar și citi-o, simțind-o drept „a lor”, drept cronică a vieții și istoriei lor. Tocmai de aceea îl invidiez pe Závada Pál și pe slovacii bichișeni: căci dincolo de faptul, că scriitorul a creat un roman de rezistență, o carte cu valori trainice pentru întreaga literatură maghiară, cartea devine și o parte integrantă din patrimoniul cultural al slovacilor, care simt cartea ca „a lor” (chiar și în ciuda faptului că romanul a fost scris, inițial, în limba maghiară), identificîndu-se cu eroii, întărindu-li-se prin ea spiritul identității naționale, a apartenenței.

E probabil – încerc să caut alte scuze, alte motivații pentru noi – că lumea de azi și viața noastră agitată, accelerată, nu este oportună lecturii, respectiv creațiilor epice; circumstanțele nu sînt adecvate unor opere literare de mari proporții: azi ne-a rămas mai puțin timp – și pentru scris, și pentru citit. Pe de altă parte: filmele-action, mașinile de calcul, numărul mare al canalelor de televiziune, mai nou rețeaua internet, și nu în ultimul rînd: goana zilnică după bani lasă omului tot mai puțin timp pentru lectură ca acum cîteva decenii. Aceasta e o problemă generală. Dar, mi se pare și mai greu, ca cineva să se apuce de scris un roman, punîndu-se pe treabă, și timp de luni de zile în șir să realizeze un roman, o lucrare de proporții, autorul neștiind, cum și din ce să trăiască între timp – și după aceea...

Firește, în aceste împrejurări munca din sere, activitatea de la catedră, din sfera sanitară, din domeniul tîmăduirii asigură o existență mult mai sigură. Poate că concursurile – așa mă gîndesc eu, un laic neinițiat – ar trebui să ambiționeze, să dea un imbold la scris, deși în forma lor actuală, asigurînd doar cîteva mii de forinți, nu cred că înseamnă un sprijin eficient, de nădejde, în acest sens. Un exemplu pe care îl cunosc la concret. Tatăl meu a făcut o lucrare cu caracter autobiografic, cartea a fost publicată în 750 de exemplare, la Editura NOI. Firește, nici calitatea lucrării, nici tirajul nu se poate compara cu romanul lui ZP. Totuși, poate că nu mă amețesc și nu exagerez dacă susțin că, în felul ei, această carte s-a bucurat de un succes apreciabil și de interes susținut. Chiar eu am „moșit”, ajutînd în realizarea cărții, tocmai de aceea sînt „în temă”. Tatăl meu s-a apucat de scris din înclinație, din proprie ambiție, dar și la îndemnul meu: zicînd, ca pensionar, are tot timpul. Iar scrierea, odată terminată, a devenit „opera sa de capăt”, o scriere cu caracter autobiografic, o evocare de amintire veșnică. Iar cu asta am fost mulțumit. Asta doream, deci, mi-am atins scopul. Accentuez: sînt satisfăcut și fericit, nu mi-a rămas în gură nici urmă de gust amar.

Dar dacă iau pe rînd elementele pecuniare legate de editarea lucrării, atunci lucrurile stau în cu totul altfel. Dacă analizez numai munca depusă de mine: materialul, scris de tata inițial cu mîna, unguerește, a fost sistematizat de mine, iar apoi am copiat manuscrisul, realizîndu-l la computer. Dacă din banii primiți de tata prin

concurs, pentru realizarea cărții, scădem cheltuielile – de fapt modeste – de traducere în limba română, luînd în calculație orele petrecute în fața mașinii de calcul (n-am făcut niciodată calculul exact al acestor ore), atunci, în final, iese pe o oră un venit mult mai scăzut, mult mai mic, decît plata cîștigată de ziuași, pentru munca (necalificată) pe-o oră în serele din Micherechi sau Giulia. Deci: banii acordați prin concurs pentru editarea cărții n-au fost suficienți nici pentru transcrierea pe dischetă și pentru traducere. Iar atunci încă n-am pomenit numeroasele ajutoare de tot felul din partea a mulți-mulți prieteni, care m-au ambiționat în publicarea cărții... Și atunci încă nici n-am pomenit valoarea, efortul spiritual, creativitatea autorului.

Accentuez încă o dată: toate acestea le-am descris amănunțit nu ca o lamentație, nu pentru ca să mă plîng. Toate acestea vin doar să susțină o explicație, o motivație: să nu ne mirăm dacă nimeni nu se ostenește cu scrisul, dacă nimeni nu se va încumeta cu una, cu două, să-și abandoneze profesia sau dacă nimeni dintre contemporanii noștri români (sau de altă naționalitate) din Ungaria nu se va consacra, cu statul exclusiv și prin excelență, scrisului.

Slovacilor, totuși le-a reușit: au un frumos roman, al lor, pe care și eu îl citesc cu mare plăcere și – continuu să-i invidiez. Consider că ar fi de datoria autoguvernării, a cercului de creatori români, să afle modalitățile prin care să putem avea și noi astfel de scrieri.

Dau sfaturi. Mi-e penibil, chiar mi-e rușine că fac acest lucru, fiind în lipsă absolută a oricărui informații. Și în ciuda faptului că comunitatea creatorilor români m-a invitat în repetate rînduri la consfătuiri-le lor – n-am avut niciodată timp să mă duc. Poate că ei fac eforturi mari pentru formarea unei literaturi proprii a românilor din Ungaria. Chiar îmi pot imagina că e deja în curs de creație marele roman, a cărui lipsă o resimt. Poate că altele sînt prioritățile. N-aș vrea să jignesc pe nimeni, doar „mă gîndesc cu glas tare” și aștern pe hîrtie gîndurile, reflecțiile mele, care mi-au trecut prin minte la un congres din străinătate, în timpul lecturii unui roman. Dar, măturînd în curtea proprie: dacă ar apărea, românește, un roman frumos, scris de un român din Ungaria, oare: l-aș citi? N-am pus bine întrebarea: dacă ar apărea unul și același roman pe românește și pe ungurește, oare în ce limbă l-aș citi? Penibil, dar trebuie să recunosc rușinîndu-mă, cum că: pe ungurește. Adevărat, și romanul de succes al lui Pál Závada a fost scris și publicat pe ungurește. Și cartea nu se adresează numai cititorului slovac. Poate că slovacii nici nu simt romanul așa de mult drept „al lor”...

Poate că totul e frumos și bine așa cum e, și atunci: de ce îmi fac probleme, de ce aș fi invidios...

Dr. Vasile Marc

Iarăși săptămîina cărții...

Poate că mulți nici măcar habar nu au, ce înseamnă „Săptămîina cărții”, care se tot organizează cu trecerea anilor tot mai lipsită de interes și atractivitate.

Deci, de unde inițiativa?

Cîndva, la origine, acest ciclu de festivități închinat cărții și lecturii urma să cîntească amintirea lui Johannes Gutenberg și inventarea tiparului. Pe parcurs, sensul inițial s-a pierdut, rămînînd un șir de acțiuni limitate în ultimii ani doar la ștanduri de cărți, cîteva volume antologice, ediții festive, cenacluri literare și reduceri de preț la cărțile de companie...

În ultimii ani „Săptămîina” a pierdut mult din strălucirea ei de altădată. Motivele sînt multiple. Pe de-o parte: lipsa de bani, pe de altă parte: azi orice scriere, orice manuscris e bun de tipar, orice poate fi editat. Azi totul e să ai un sponsor, să găsești pe cineva care să tipărească lucrarea. De conținutul acestuia parcă nu s-ar sinchisi nimeni... Iar ce e și mai grav: mulți scriitori de seamă s-au „prostituat” pe piața cărții, sub lozincă „totul de vînzare”...

Revenind la ideea de bază – cînstirea cuvîntului scris: din păcate criza lecturii, regresul „pieței” este bilateral: nici nu se mai scrie atît de multă literatură bună, romane, aproape deloc, iar pe de altă parte, cartea bună nu găsește mase largi de cititori. Deci, regresul, dă de gîndit din ambele direcții.

Tocmai de aceea e cu atît mai salutară strădania unor bibliofili, care mai au speranță, încredere și optimism, organizînd anchete literare, întîlniri cu scriitorii, cercuri de lectură. Fiindcă au mai rămas visători care cred în rolul și greutatea cuvîntului scris, în rolul și menirea scriitorului. În această cunoștință de cauză, poate că pînă la finele mileniu lui totuși nu vor dispărea cu totul cei ce iubesc cuvîntul scris și înțelepciunile milenare așternute pe tăblițe de lut și foi de papirus, pe hîrtie velină...

– tj –

Colegiul Militar Național de Apărare din România...

... este o instituție militară de învățământ post universitar, subordonată nemijlocit ministrului apărării naționale. Această instituție și-a propus încă de la înființare, din anul 1992, să asigure o pregătire coerentă în domeniul securității și apărării, pentru generali și ofițeri din Ministerul Apărării, din Ministerul de Interne, din cadrul serviciilor speciale de informații, precum și pentru civili, reprezentanți ai unor instituții fundamentale ale statului: Parlamentului, instituției prezidențiale, guvernului, partidelor politice cu reprezentare parlamentară, mass-mediei, oamenilor din învățământul universitar etc. În același timp, Colegiul Național a pregătit și un considerabil număr de cursanți aparținând țărilor membre ale Alianței Nord-Atlantice. Și în această serie, în cea de-a 7-a, care tocmai acum efectuează o vizită oficială în Ungaria la invitația Universității Naționale de Apărare, avem un număr de 7 cursanți din 5 țări (SUA, Moldova, Franța, Grecia și Ungaria). Cel de-al 2-lea cursant din Ungaria este colonelul **Ștefan Stan**, român din Chitighaz. Primul cursant a fost actualul prim-locuitor al șefului Statului Major al Trupelor de Uscat, general-maiorul, **Teodor Borszédi**, care ca bun amfitrion, ne-a primit deja la punctul de trecere a frontierei din Giula (în imagine).

Iată acestea au fost primele informații pe care le-am aflat de la **Constantin Gheorghe Bala-**

ban, comandantul Colegiului Național de Apărare din România, șeful delegației militare române, care în săptămâna trecută s-a întreținut, timp de trei zile, într-o vizită oficială în țara noastră.

Despre programul celor trei zile: delegația militară română a vizitat Liceul „N. Bălcescu” din Giula. Aici **Elena Condorș**, adjuncta acestei instituții de învățământ a prezentat oaspeților istoricul învățământului românesc din Ungaria, precum și orașul Giula, considerat drept centru al instituțiilor culturale și religioase ale minorității noastre din Ungaria. A urmat apoi o vizită la brigada mecanizată nr. 62 din Hódmezővásárhely, în componența căreia va fi inclusă și pri-

ma companie care va intra în structura organizatorică a primului batalion româno-ungar. De asemenea, delegația militară română a făcut o vizită de documentare la Universitatea națională de apărare „Zrínyi Miklós” din Budapesta, la alte instituții turistice și de cultură din capitala Ungariei. Dar oaspeții s-au întâlnit și cu colegii maghiari, iar după o scurtă descindere în Pusta din Hortobágy, la Debrecin, în reședința județului Hajdú-Bihar au depus coroane de flori la Monumentul Eroilor Români. Scopul vizitei a fost, înainte de toate, cunoașterea preocupărilor armatei maghiare în drumul acesta foarte hotărât spre integrarea în structurile Euro-Atlantice.

- km -

O floare întârziată

de Ziua Învățătorului

Să scrii despre educatori, despre învățători și profesori în termeni științifici este o chestiune de probitate profesională. Să scrii, în general, despre ceea ce trebuie să semnifice corpul profesoral într-o instituție școlară, mai mult chiar: ce înseamnă tagma educatorilor pentru întreaga noastră societate, poate fi considerat, de mulți, o încercare zadarnică.

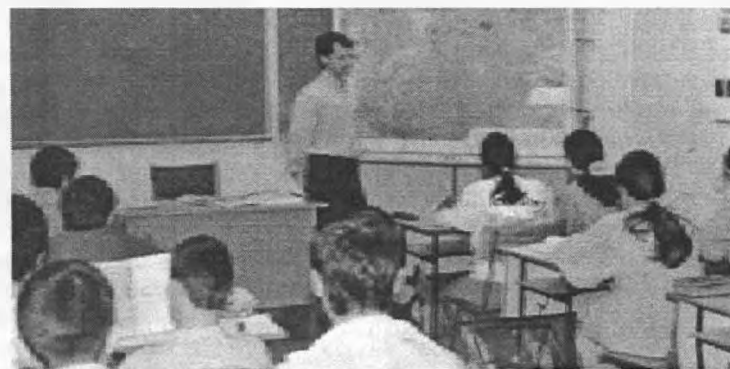
Indiferent de gradul de învățământ în care își exercită profesia, educatorii, pedagogii – prin munca lor zilnică – îi instruiesc și îi educă pe copiii noștri, învățându-i să fie Oameni, ajutându-i să devină Oameni, în sensul adevărat al cuvântului. De ei, de acești dascăli, depinde în primul rând, ca ochii copiilor noștri să devină luminoși și receptivi, ca ființa lor să se contureze drept senină și dreaptă, ca personalitatea lor să se dezvolte impetuos și cu multă înțelepciune pentru ziua de mâine.

Munca pedagogilor este încărcată de răspundere atât în timpul cursurilor și lecțiilor școlare, prin care se îmbogățesc cunoștințele tinerilor, cât și în timpul acțiunilor extrașcolare, în timpul programelor comune ale excursiilor, ale competițiilor de specialitate sau distractive.

Această profesie minunată pretinde dăruire, mai mult chiar: vocație. Crescuți în climatul vocației, copiii se vor dezvolta armonios, devenind o generație de nădejde, care va aduce prestigiu școlii, va oferi satisfacții și bucurii casei părintești, adeziune și folos întregii societăți.

Deși cu întârziere, totuși din inimă: mulțumim tuturor cadrelor didactice munca conștiincioasă, plină de dăruire, dorind tuturor sănătate, succese viitoare și vacanță reconfortantă!

- tj -

Cu scopul coordonării eficiente a activității de învățământ superior pentru toate facultățile Universității de Vest din Arad a luat ființă, în anul 1990, **Universitatea de Vest „Vasile Goldiș”**, iar în 1993 **Fundația „Vasile Goldiș”**, instituție non-profit, social-umanistă de învățământ, știință și cultură, autonomă și fără scopuri politice.

Personalul didactic al Universității de Vest se compune din circa 200 de profesori, 120 conferențieri și lectori, 103 asistenți și preparatori, în total 320 de cadre didactice de rang universitar.

În privința relațiilor externe, Universitatea de Vest a primit propuneri de colaborare (puse deja în practică) de la mai mult de 50 universități din 21 țări europene și S.U.A. Are legături ferme de colaborare, pe bază de protocol cu Universitățile din Padova (Italia), Békéscsaba, Utrecht (Olanda), Heidelberg (Germania), York și Manchester (Anglia), de unde sosec periodic profesori și cercetători.

Universitatea din Arad a aderat imediat după înființare la **Magna Charta a Universităților Europene** (The Magna Charta of Universities – Bologna, 1988) și este membră a Federației Europene a Școlilor Superioare (FEDE).

Universitatea aspiră spre consacrare internațională și este deschisă colaborării științifice și schimbului de idei în toate domeniile vieții academice.

Cu ani în urmă s-a încetățenit o colaborare permanentă între Colegiul Pedagogic Universitar din cadrul Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad și Școala Superioară „Körös” din Békéscsaba. Datorită generoaselor perspective de colaborare deschise de evenimentele din 1989, în urma cărora granițele culturale și științifice dintre țări au fost înlăturate, cadrele universitare de la cele două instituții de învățământ superior (foarte apropiate nu numai din punct de vedere geo-

Békéscsaba-Arad

Relații de colaborare promițătoare

grafic) au inițiat (și prin apariția comună a revistei „Perspective”) un fructuos schimb de opinii pe teme actuale și comune.

În trecutul apropiat s-au purtat negocieri între cele două părți, directorul general **Köteles Lajos** primind la Békéscsaba o delegație a Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, membrii fiind: rector prof. **dr. Aurelian Ardelean**, președinte al curatorialui Fundației, prof. **dr. Alexandru Cioarna**, decan al Facultății de Marketing-Management-Informatică și directorul general adjunct **Anton Ilica**, lector universitar, predecan al Colegiului Pedagogic.

Scopul tratatelor recente a fost printre altele pregătirea unui contract de colaborare de lungă durată în vederea adâncirii și dezvoltării relațiilor de pînă acum.

În această ordine de idei, rezultatele negocierilor au fost promițătoare, făcându-se un important pas de consolidare a relațiilor științifice de integrare europeană între cele două instituții. Doriința celor două instituții este de a face pași spre integrarea europeană, spre a intra cu ele într-o Europă unită din punct de vedere academic. Pe linie de cooperare universi-

tară s-a discutat promovarea celor mai interesante proiecte specifice, care nu pot fi realizate decît între Békéscsaba și Arad, cum ar fi: pregătirea educatoarelor și învățătorilor de limba română de pe aceste meleaguri de către profesori de la Colegiul Pedagogic (cooperare care a început). Un alt domeniu de seamă: pregătirea unor experți economici, aici avînd rolul de bază Facultatea de științe economice, fiind în curs și această cooperare, printr-un schimb de date privind baza economică a celor două zone. S-au mai stabilit încă și cîteva posibilități noi, cum ar fi: temele de licență formulate împreună, o cercetare științifică specifică comună; activități în domeniul economic și pedagogic al legislației frontaliere. La fel s-a stabilit pe linia colaborării europene a celor două euroregiuni: apariția nouă a revistei comune „Perspective”, antrenînd și alte țări (Moldova, Slovacia și Italia).

Se planifică și deschiderea unei școli medii la Békéscsaba. Această școală europeană ar fi sprijinită de Universitatea de Vest (se constată un mare interes față de obținerea diplomei europene). S-a mai propus și dezvoltarea relațiilor culturale și sportive între cele două unități, atît pentru studenți, cît și pentru cadrele didactice.

Printre planuri se mai evidențiază: perfecționarea educatoarelor, învățătorilor români din Ungaria la Arad, iar pentru pedagogii maghiari din Arad practică și perfecționare la Békéscsaba și Szarvas; înaintarea unor concursuri internaționale comune; dezvoltarea domeniului de turism al studenților...

La sfîrșitul tratatelor s-a convenit ca în curînd la semnarea inițială din Arad să participe printre alții: oficialitățile locale, parlamentarii celor două zone, reprezentanți ai ministerului, factori, care vor contribui la transpunerea în viață a noului protocol.

- E. Bánya -

Familia în jurul vetrei... din care radiază căldura...

A fost odată... Exact au fost odată două fete din Chitighaz care, terminând liceul nu și-au continuat studiile, ci au căutat loc de muncă. Redacția „Foi” tocmai atunci fiind fără dactilografă și secretară, am propus șefului să discute cu cele două tinere. S-au întâlnit, s-au înțeles și au legat contract. **Ana Șimonca** (Tini) și **Florica Olar** (Tuți) s-au acomodat în scurt timp, au fost atente, au bătut corect textele la mașină, au rezolvat problemele administrative ale redacției... După scurt timp am simțit cu toții că aceste fete parcă s-au născut pentru aceste posturi. Tuți ne-a părăsit mai devreme: s-a măritat, a născut, apoi a găsit loc de muncă la școala românească, nu a mai trebuit să facă naveta.

Ana a mai rămas câțiva ani. Lucrând bine, a fost un „stîlp” statornic al redacției. Era sigură, energică chiar severă în ceea ce privește ritmul și munca din redacție. Puteai vorbi cu ea despre orice problemă... mai ales în zi de luni, după ce a cîștigat echipa de fotbal preferată (Újpest). Cu toții eram de părerea că Tini e o colegă bună, cu o putere de muncă imensă.

Dar după ce s-a măritat cu un tînăr dintr-un sat la 40 de kilometri de Giula, a fost nevoită să părăsească redacția... – (A mai făcut naveta trei luni, dar s-a părut foarte obositor.) – Încă multă vreme i-am simțit lipsa, o amintim adeseori...

Așadar, Ana s-a stabilit în comuna Dombegyház. În primii ani ai căsniciei trăia cu soțul împreună cu socrii. Tinerii au lucrat în gospodărie, în gră-

dinărit, în florăria familiei. După ce socrii au murit, soții Ménesi – Tini și Robi – au cumpărat o casă în centrul satului și în scurt timp au deschis o florărie. Tini era pe atunci și casnică, și vinzătoare. Între timp s-a născut băiețelul lor care azi e mărișor, a și zburat din casa părintească, învață la o școală sportivă din Békéscaba, ca fotbalist talentat. Cu greu s-au obișnuit și el și părinții că numai la sfîrșit de săptămînă se întîlnesc și este împreună toată familia...

Însă Ana are ce face și în timpul săptămînii, în anul trecut a născut și o fetiță. Cu micuța în brațe o găsim printre cumpărători. Magazinului mixt e bine aranjat, unde rafturile sînt

încărcate cu mărfuri de calitate. Încă de acum se deslușește că fetița (tot Ana) va fi viitoarea vinzătoare încă de pe acum, așa de micuță învață „meseria”.

Vorbind cu Tini despre anii petrecuți la redacția noastră, – îmi mărturisește:

– M-am simțit la redacție bine printre voi... După ce m-am căsătorit, încă mult timp mi-a fost dor, am simțit nevoia de a mă reîntoarce... Am simțit o adîncă nostalgie... Dar au trecut anii... Am devenit o familie „așezată”...

Adevărat, lucrăm mult, lucrăm zi și noapte, dar sîntem stăpîni pe viața noastră, nu ne poruncește nimeni... Numai că... trebuie să deservim cerințele cumpărătorilor, trebuie să fim atenți la toate amănuntele. Cîteodată ne simțim foarte obosiți și atunci trebuie să ne îngăduim cu toții cîte-o relaxare: facem excursie, sau ne odihnim acasă. Soțul e zilnic pe drumuri, face aprovizionarea. Uneori îl însoțesc și eu cu fetița în brațe... Fiindcă e important pentru noi să asigurăm marfa cea mai potrivită, pentru cumpărătorii noștri.

Ana se simte totuși bine împreună cu toată familia, aici ei trăiesc o viață încordată, agitată ca în general familiile din Ungaria.

Familia Ménesi are scopuri clare, lucrează pentru viitorul celor doi copii. Tini a mai amintit un lucru important. – Atunci e cea mai fericită la sfîrșit de săptămînă, cînd cu toții sînt împreună. În aceste zile frumoase, Ana ca mamă, se trudește să „adune” familia în jurul vetrei, din care radiază căldura...

Șt. Oroian

Cu mîna pe Biblie

Toamna trecută eram nevoit să mă duc zilnic în vizită la secția de chirurgie a spitalului din Giula. Pe coridor am aflat o familie cunoscută, tristă, speriată. „Ce s-a întîmplat?” – am întrebat cu stîngăcie. „Uite-așa, de pe o zi la alta, soția trebuia operată. Acum, biata, zace, aici, la spital.” Iar familia stătea la patul de suferință fără să găsească cuvinte de consolare... Mulțam, Doamne! În curînd, soția s-a făcut mai bine și se plimba dejape coridor. La întîlnire mi-a spus: „Vezi, așa e viața! Ne-am pierdut părinții, acum încep necazurile noastre... Calvar lung sau scurt, cine știe?”...

Am lipsit pentru cîteva zile din Giula. Sosit din nou acasă, i-am întrebat pe ai mei, ce noutăți pe aici. Nici o noutate îmbucurătoare. Dimpotrivă: soția colegului trebuia dusă din nou la spital, făcuse hemoragie cerebrală. Nu știe nici să se miște, nici să vorbească... Știrea am aflat-o seara, tîrziu... Dimineața am aflat știrea morții... La 54 de ani și-a părăsit soțul, fiii, nepoții, prietenii...

Din cioburi, din așchii, din frînturi, încerc să refac o amintire, una dintre ultimele... Una, rămasă din toamna trecută...

Vizitînd-o la spital, zăcînd pe patul de suferință, prietena noastră era întovărășită de Sfînta Biblie. Amîndoi ne-am aruncat deodată ochii spre Cartea Cărților. N-am zis nimica, atunci. Dar am citit din priviri: am citit gîndul împăcării, gîndul iubirii, gîndul încrederii, gîndul speranței în Cel Cerească...

A fost ultima noastră întîlnire...

Iarăși și iarăși o văd cu privirea liniștită și cu mîna pe Biblie, împăcată în suflul ei gînd... Ca un mesaj lăsat celor rămași aici: „Împăcarea și speranța mea să rămîna cu voi, prin această Carte!”

Șt. Oroian

Am
citit
în...

Observator
Anul I, Nr. 132, Vineri, 22 mai, 1998, 12 pagini, 1000 lei
Centrul de Informații și Relații • Director: Tereza Mihai

După părerea șefului Poliției din Bichiș

„A fost bună ideea românilor de a ne întîlni în cadrul acestui târg”

Demarat la inițiativa arădenilor, schimbul de experiență dintre polițiile rutiere din Arad și Bichiș, materializat prin participarea la târgul „TRANSPORT-AR”, a avut un succes deosebit. Cel puțin aceasta este părerea lt. Colonel **Ioan Baltă**, șeful Poliției Rutiere din județul Bichiș – Ungaria, după trei zile de expoziție.

– D-le colonel, ce va urma după acest târg?

– A fost bună ideea românilor de a ne întîlni în cadrul acestui târg, unde noi am prezentat aparatura pe care o folosim. Așa că ne vom întîlni și luna viitoare la târgul „Csaba Expo”, ce se va organiza la Békéscaba, în perioada 17–21 iunie, unde i-am invitat să participe și pe colegii români. Noi, Poliția Rutieră din Bichiș, participăm de șase ani.

– Cum vi s-a părut că au reacționat românii la prezența d-voastră aici? Vă întreb aceasta pentru că d-voastră, vorbind perfect românește, ați putut discuta direct cu toată lumea.

– La început oamenii au fost mirați de uniformele noastre. Nu știau de unde suntem. Cei care umblă în Ungaria ne-au recunoscut repede. După ce lucrurile s-au lămurit, au fost foarte curioși să vadă aparatele pe care noi

le prezentăm, mai ales testerul electronic pentru alcoolemie. Oricum, am vrut ca oamenii să știe cum funcționează, nu să afle asta atunci când sunt testați pe traseu. Foarte multă lume a fost interesată de noile modificări din legislația rutieră de la noi, drept pentru care le-am tradus în românește și le-am adus aici. Și mai multă lume a întrebat despre amenzi: valoarea minimă și cea maximă, care este de ordinul sutelor de mii de forinți.

– Ce alte acțiuni intenționați să faceți împreună cu poliștiții arădeni?

– Un schimb de experiență între echipajele de copii, din cadrul cercurilor tehnico-aplicative; pe linie de circulație, pentru clasele I–IV și pe linie de patrulare de circulație, pentru clasele V–VIII. La noi s-a terminat, săptămîna trecută, faza pe județ a acestui concurs și urmează faza națională apoi internațională. Am hotărât ca înainte de faza națională să organizăm un concurs între echipajele din Bichiș și Arad. Testele vor fi din legislația rutieră, care este aceeași, atât Ungaria cât și România aderînd, în 1971, la Convenția de la Geneva care le dă dreptul posesorilor permisului de conducere din țările noastre să cir-

cule prin toată Europa. Partea practică a concursului va consta în conducerea în siguranță a bicicletei, în trafic.

– Sunteți polițist de peste 30 de ani, deci de o viață de om. Cum ați caracteriza, pe scurt, felul de acțiune al polițiștilor unguri? De la „Circulație”, evident.

– La noi, se insistă foarte, foarte mult pe prevenirea faptelor care pot duce la accident. Astfel, polițiștilor de la noi, în cadrul competențelor ce le revin, li se lasă libertate de mișcare și, uneori, de decizie. Însă, la noi, aparatura ajută foarte mult. Cu aparatură video-montată pe o mașină fără însemnele poliției – se înregistrează toate abaterile din trafic: atât ale conducătorilor auto cât și ale celorlalți. La așa o dovadă nimeni nu mai poate zice nimic.

– Știm că aveți doi copii. V-a urmat unul din ei, în meserie?

– Este adevărat, am doi copii: un băiat și o fată. Deși sunt polițist de mulți ani – numai de 25 de ani sunt șeful Poliției Rutiere din Bichiș – nici unul din copii nu a dorit să se facă polițist. Au alte meserii, complet diferite. De exemplu, fiica mea a ales medicina.

– O ultimă întrebare: poliștiții de la d-voastră, ce limbi străine cunosc?

– În general învață germana și engleza. Dar pentru că în Bichiș sunt mai mult de 80% dintre cei 27.000 de români care trăiesc în Ungaria, mulți știu limba română. Eu, de exemplu pentru că o cunosc bine, am și făcut majoritatea traducerilor din ungurește în românește, sau invers, atât pentru materialele scrise cât și în cadrul unor discuții.

Florica Bunaciu
(OBSERVATOR, vineri, 22 mai 1998, p. 5)

Coasa

În primăvara acestui an – departe de casă –, a trebuit să cosesc un teren pentru albi. Nu am avut ce face: am cerut împrumut coasa unui prieten bătrîn din munții Mátra. Nu m-a refuzat, dar auzindu-mi rugămintea, s-a oprit puțin, ca și încremenit, dar imediat a început să mă lămurească: – Știi, prietene, coasa este o unealtă gingașă, delicată, care are contact direct, chiar legătură „personală” cu omul care o folosește... Omul s-a întors, luînd drumul spre cămară, ridicînd de pe cui o coasă îngrijită, pusă ca oglinda. Omul e mai înalt ca mine, are brațul și mîna cu mult mai lungă, deci coasa e potrivită pe măsurile lui. Deci, a montat-o pentru mine, apoi mi-a dat o „lecție din cosît” și în fine, mi-a atras atenția: – Să ai grijă de crengi, de butugi, să nu dai cu coasa în pămînt! Și, fii atent, terenul din munți nu e așa neted ca la voi, în cîmpie!... Și așa s-o atingi ca pe o femeie frumoasă... Atunci coasa taie, taie...

În timp ce am pornit la coasă am avut remușcări... De ce am cerut împrumut unealta asta personală! De ce nu mi-am adus-o pe a mea de acasă!

Înainte de a începe munca, mi-am mai adus aminte și de pătania povestită de colegul meu de muncă. El, într-o vară s-a dus acasă în vacanță și lucra împreună cu tatăl său pe holde. Într-o zi au vrut să taie iarba de pe malul Crișului, dar cei doi nu aveau decît o singură coasă. Tatăl s-a dus în vecini, la frațele său, să-i ceară o coasă, cu următoarele cuvinte: „Frate, te rog, dă-mi coasa ta, că-i acasă fiul meu și așa, noi doi, am cosî mai ușor, mai repede iarba de pe malul Crișului!” „Nu, frate, nu-ți dau coasa!” a primit răspunsul. „Nu-mi dai coasa, frate?” „Nu!”...

Cu aceste gînduri am început să tai iarba. Coasa nu a dat de piatră, nu a dat de butuc, nici de creangă. Iar din cînd în cînd am și ascuțit-o, așa cum trebuie. Și tăia, tăia parcă s-ar fi aflat în mîinile stăpînului. Cînd am terminat, am răsuflet fizic și sufletește. Și m-am grăbit să restitui gazdei unealta împrumutată așa, cum am primit-o. Mulțumind, i-am și lădat coasa faină... „– Da! Da, e adevărat. Este o unealtă faină! Și trebuie s-o și păzesc, să am grijă de ea!... Așa cum îngrijesc și celelalte unelte pe care le folosesc în muncă... Și știi, așa trebuie să fie îngrijită și femeia cu care trăiești... Și la fel trebuie să te îngrijești de casă, de vite, de tot ce este în jurul tău... Iar atunci și Dumnezeu are grijă de tine!”

–ni–

Vizitând recent Școala generală cu limba de predare română din Aletea, am fost primită cu obișnuita căldură de cadrele didactice, în frunte cu directoarea **Florica Grósz**. La începutul acestui an școlar am trecut ultima oară pe la această instituție de învățământ, când activitatea instructiv-educativă pornise în condiții multumitoare.

Acum, în pragul vacanței i-am cerut doamnei directoare să-mi rezume realizările și greutățile din timpul decurs.

– Probleme deosebite, spre norocul nostru n-am avut la școală, doar că: la fel ca în anii precedenți bugetul nostru și acum e foarte restrâns, dar știu că în astfel de dificultăți se zbat și alte școli din țară. Am reușit să realizăm planul de muncă școlar în general, curriculumul național (NAT) în limba maghiară este gata. Dar din păcate, directivele celui românesc nici până în ziua de azi nu ni s-a trimis. După înscrieri se conturează un efectiv de șapte elevi în clasa întâi. Nu este un număr mare. Conform situației demografice actuale și la școala maghiară sînt mai puțini copii. Cei șapte elevi din clasa a opta vor continua studiile medii, o fetiță dorește să învețe la Liceul românesc „N. Bălcescu” din Giula.

– Printre activitățile extrașcolare preferate aș aminti cercul de tehnică de calcul, la care participă elevi din clasele 1–8. Dacă vom putea obține bani, am dori să organizăm încă în acest an școlar „săptămîna românească”. În trecutul apropiat dansatorii noștri au participat la cea de-a IV-a ediție a Festivalului internațional de datini și obiceiuri de primăvară „Am fost ș-om fi”, desfășurat la Sighetu Marmației.

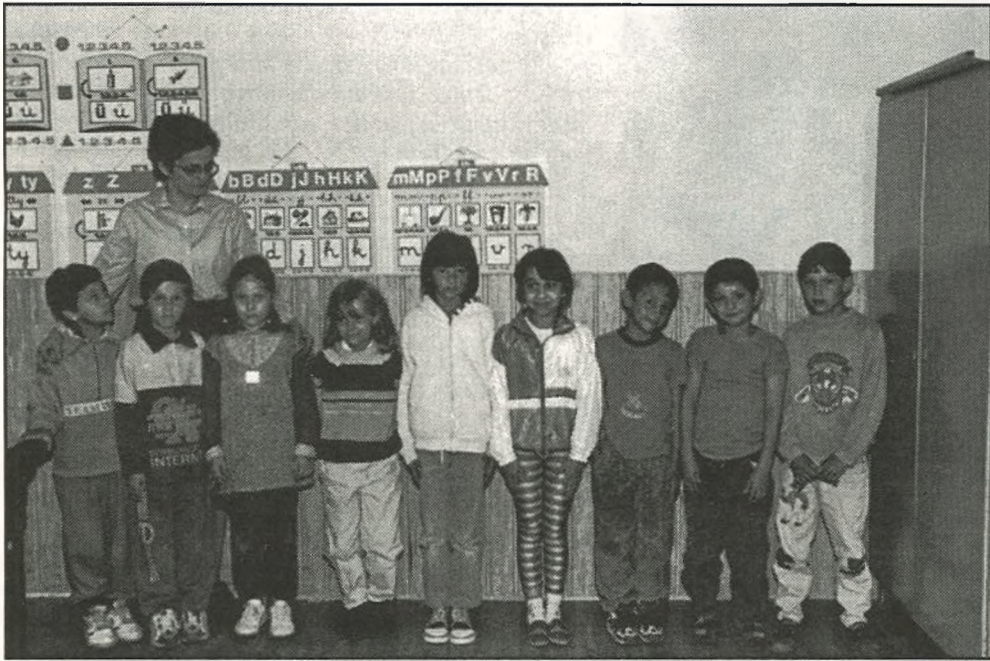
În legătură cu lunile de vacanță: vor continua lucrările de reconstrucție din curtea școlii. În caz că vor, le vom asigura elevilor posibilitatea de a participa la taberele de dansuri populare, organizate la Bătania și Chitighaz.

În continuare, am dorit să aflu despre cei mai mici elevi ai școlii, de aceea m-am interesat la **Magdalena Hering**, diriginta celor zece elevi.

– Sînteți originară din România. Cum de v-ați stabilit tocmai la Aletea?

Ultimele zile ale anului școlar

La școala generală românească din Aletea

– După ce am terminat Institutul pedagogic, facultatea română-maghiară din Tîrgu-Mureș, am activat ca profesoară la Cluj-Napoca. De-acolo am venit în urmă cu opt ani în Ungaria. La început am stat cu cei trei copii ai mei în lagărul refugiaților din Békéscsaba. Întîmplător, mi-a căzut în mîini Foia noastră, unde mi-a atras atenția știrea, cum că la școala românească din Aletea se caută o învățătoare. Sinceră să fiu, pînă atunci încă nici nu știam despre existența românilor în Ungaria. M-am deplasat la Aletea și am tratat cu **Teodor Petrucza**, directorul de-atunci. Mi-a reușit să mă încadrez aici în muncă...

– Cum v-ați descurcat cu predarea românei în acest mediu?

– Am fost informată că la Aletea nu prea se mai vorbește limba, astfel acasă copiii nu

au cu cine să converseze, deci bazele limbii, cunoștințele strict necesare copiii trebuie să le primească în primele patru clase. Cu metoda predării unei limbi străine se poate preda bine româna, fiindcă elevii, chiar dacă nu vorbesc limba, se simte că ei provin din familii românești. Deci depinde de stil, de metodă. Mie îmi place să predau flexibil, cu anumite devieri de la planul de muncă școlar, folosind lecții mai puține sau mai multe, după cum e cazul. La fel fac și acum cu elevii din clasa întâi: învățăm jucîndu-ne, lejer, fără forțări. Iar pentru că la școală s-a adaptat programul Tolnai, româna se predă zilnic, deci cinci ore pe săptămîină. În clasa întâi avem doar conversație, abia din clasa a doua învățăm literele, scrisul și citirea.

– Copiii sînt receptivi?

– De cînd predau aici, pot să spun că acum am cea mai bună clasă. Cu toții învață cu plăcere limba, știu de pe acum multe cuvinte (denumirea obiectelor din expresii specifice zilei, cîntece, poezioare). Puteți intra oricînd să-i vedeți! Ca să se îmbunătățească puțin activitatea noastră și să devină mai variată, atractivă, ar fi bine să avem mai multe cărți specifice acestei vîrste școlare, filme cu povești cunoscute (bineînțelese în limba română), ca să-i putem motiva și mai mult, că merită să învețe această limbă.

Cu cea mai mare plăcere m-am așezat în rîndul elevilor și, sinceră să fiu, mi-a părut bine. Fără întrerupere au răspuns indicațiilor, întrebărilor, înșirînd zilele săptămîinii, pronumele personale, orele săptămîinii, lunile anului, culorile, obiectele din clasă, animalele mai cunoscute, au format cuvinte și propoziții, au cîntat, au spus ghicitori, poezii etc., printre care:

– Ursulețul Martinel a-nvățat un cîntecel
Și îi place că-i ușor,
Mor, mor, mor și mor, mor, mor;

– Uriaș cu nasul mare
Poartă oameni pe spinare (elefant);

– Ana, ac cu ață are
Barbu bate toba tare
Coman cumpără cureaua
Dinu spune: da, da, da.... (Alfabetul numerelor)

Nu e competența mea să verific cunoștințele de română a acestor copii, dar am rămas surprinsă de ceea ce-au dovedit, fiind disciplinați, activi, nespun de drăguți și atenți la doamna învățătoare. Cîțiva elevi: **Beata Ruja, Judit Misaroș, Mario Lázok, Andrei Balaj** chiar mi-au povestit despre viața școlară, despre ceea ce le place la școală sau nu, despre vacanța de vară care pentru ei va sosi pentru prima oară...

Înainte de a-mi lua rămas bun și-au exprimat bucuria pentru că le-am făcut o fotografie în comun.

Cu plăcere, dragi copilași aleteni – modești, timizi, simpli, cuminței și drăguți – așa cum sînteți! – **E. Bányai**

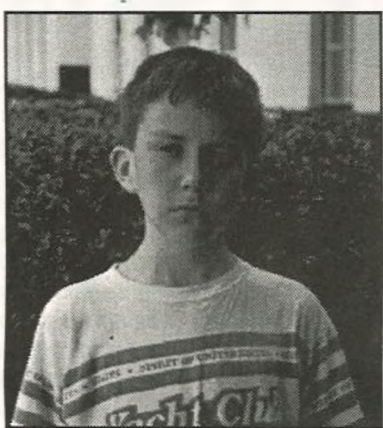
Demn de laudă

Cornel – talentat la matematică

La vizita mea recentă la școala generală din Micherechi am avut ocazia să aflu cu satisfacție de la învățătoarea **Florica Ruzsa**, diriginta clasei a 4-a/A, despre unele rezultate remarcabile obținute la diferite concursuri, în mod special la cele de matematică (disciplină predată tocmai de dînsa).

În această ordine de idei, în trecutul apropiat, la întrecerea județeană „Zrínyi”, organizată anual la Sarkad, pentru elevii școlilor generale (clasele 3–8) s-au înscris 17 elevi ai școlii, printre care și doi băieți din clasa a patra, anume: **Cornel Martyin** și **Vasile Berényi**. Dintre cei 380 de concurenți din clasa a 4-a, Cornel s-a clasat pe locul al 5-lea, rezultat de care se poate mîndri familia, împreună cu Cornel și învățătoarea Ruzsa, toată clasa, ba chiar școala întreagă.

În ziua de 19 mai cîțiva elevi din aceeași clasă au participat la o altă competiție teritorială, tot de matematică, desfășurată de data aceasta la Okány. Și la această competiție, în rîndul celor 22 de concurenți, copiii micherecheni și-au reprezentat școala cu succes, în felul următor: **Cornel Martyin** – locul I, **Vasile Martyin** – locul V, **Ioan Ruzsa** – locul VI, **Gheorghe Roșu** – locul VIII.

Chiar dacă de obicei se spune că la un concurs nu clasamentul contează, ci participarea, totuși importanța acestuia nu trebuie neglijată.

Bineînțele, Cornel ne-a atras atenția asupra succeselor recente, tocmai din cauza aceasta am stat de vorbă cu el.

– Cornel, de obicei copiilor nu le place matematica. Ce părere ai?

– Am observat și eu acest lucru. Pe mine însă această disciplină mă ocupă mult de tot. Nu prea îmi place să învăț, să citesc, ci mai mult să mă joc. Prefer orele de matematică, fiindcă nu prea trebuie să mă pregătesc, parcă știu lucrurile fără să le învăț ore întregi, înțelegînd-le chiar la ore. Mai ales probleme-

le de logică mă interesează, și îmi place rezolvarea acestora! Știți, cînd am sărbătorit cea de-a 100-a oră de matematică, ne-am distrat cu astfel de probleme, doamna învățătoare dîndu-ne exerciții și probleme vesele, distractive, cu care ne-a păcălit uneori.

– Cum te pregătești pentru concurs?

– Doamna învățătoare îmi dă probleme suplimentare de rezolvat și particip și la întrecerile în scris, care trebuie expediate. La început, îmi amintesc aveam emoții mari la concursuri... La Okány, de pildă, am concurat de trei ori și prima dată eram tare emoționat, dar și atunci m-am clasat pe locul întâi... De pe acum știu mersul întrecerilor, îmi văd de treabă, mă concentrez, sînt atent... Dar trebuie să mă și grăbesc, dat fiind că la cele mai multe competiții contează și timpul, nu numai punctajul.

Cam astfel mi-a răspuns elevul simpatic și deștept, adăugîndu-mi, că oricît îi place matematica, în vacanța de vară nu vrea să se ocupe deloc cu obiectul de studiu, ci numai de joacă... Învățătoarea l-a asigurat că oricum, va primi la sfîrșitul anului școlar „nota cinci cu laudă”, felicitîndu-și încă o dată elevul talentat...

– **E. Bányai**

La biblioteca din Bătania:

Expoziția copiilor din Pecica

Încă în cursul lunii mai, biblioteca din Bătania a găzduit o frumoasă colecție de desene de copii din Pecica, România. Prin lucrările create, tineretul școlar din orașelul învecinat și-a adus prinosul închinat ZILEI EUROPEI, spre bucuria vizitatorilor, care au putut admira lucrările realizate în activitatea cercului de desen din Pecica.

Trebuie să constatăm, cei care am avut ocazia să vizionăm expoziția, că din lucrările tinerilor artiști radiază luciditate, sensibilitate și o mare fantezie în alegerea temelor. Tinerii creatori din Pecica sînt îndrumați de profesoara **Sânziana Olimpia Curea**. Prin această expoziție s-a adus și un omagiu bunicului profesoarei, lui **Aurel Barbu**, care s-a născut la Bătania, la începutul secolului. Text, foto: **Șt. Oroian**

La Jaca

Fără ore
de română

La școala generală din Jaca de ani în șir se depune o muncă activă și serioasă în cadrul ocupațiilor diferitelor cercuri și legat de câteva discipline.

Directoarea adjunctă, **dr. Erzsébet Asztalos Barta** mi-a amintit că, deși școala din Jaca în comparație cu școlile și mai mici pare „mare”, totuși printre școlile mari e mai degrabă mică. Colectivul pedagogilor se străduiește însă să obțină rezultate bune la multe-multe concursuri. Care ar fi acestea? Concursurile organizate la diferitele obiecte de studii, atât pe județ, cât și între școlile generale din comunele învecinate. La întrecerile legate de ocrotirea mediului, elevii școlii se clasează regulat pe primele locuri. Concursul pe țară, numit „*Inima-verde*”, la care elevii au obținut în anul acesta locul al III-lea, l-au câștigat cu prezentarea portului popular din Furta. Concursul de circulație e cel mai îndrăgit de școlari. În toamna trecută o elevă a reprezentat școala și țara în Olanda, la un concurs internațional, iar în primăvara aceasta fratele ei a câștigat faza județeană, urmînd acum să participe la faza pe țară.

Directoarea adjunctă mi-a spus cu decepție că din păcate, în ultimii cîțiva ani, părinții nu au inițiat studiul limbii române pentru copiii înscriși în clasa întâi. În anul școlar 1996/97 s-ar fi înscris doar un copil, în anul școlar 1997/98 nu s-a prezentat nimeni, ca atare nu au putut porni orele de limba română.

„Ne pare foarte rău. Ceea ce putem face noi, ca să nu ieșim din circuitul școlilor de naționalitate e ca să participăm la unele concursuri tradiționale, cum ar fi de ex., *Cupa Prieteniei* ... La școala noastră se studiază limba engleză și limba germană, cea din urmă la cerere și plătit de părinți.”

(Precum am aflat în cursul zilei, la grădiniță doar 4-5 copii participă la ocupațiile de română. Amănunte nu am aflat, deoarece la vizita mea copilașii erau tocmai într-o excursie la Debrețin. Deci, nu se prevede nici pe viitor ca limba română să fie introdusă la școala generală!)

„Conducerea încearcă să ajute în diferite forme și părinții care trăiesc mai greu. De ex., la introducerea din septembrie a noii legitimații de elevi (și studenți), sînt necesare fotografii. Am angajat un fotograf la școală și am reușit să tocmim pentru fotografii un preț convenabil și pentru părinți.”

Cu elevii clasei a 7-a m-am întîlnit în ziua vizitei mele, la centrul cultural. Au avut o oră de desen extraordinară, vizitînd expoziția din picturile lui **Gyula Madarász**. Apoi au ieșit în curtea castelului Rhédey și sub îndrumările profesorului **Lajos Oláh** au desenat frumoasa clădire în propria lor „vițiune artistică”.

- A. R. -

Joc în curtea școlii

La masă – colțunași cu brînză

La ora de desen extraordinară

Cinci elevi
premiați

În orașul Giula se organizează în fiecare an în mod tradițional o expoziție de desen (tema a fost la liberă alegere), pentru tineretul din oraș, de la vîrsta preșcolară, pînă la elevii care învață în învățămîntul mediu.

Actuala ediție (ce-a dea 27-a) pregătită de profesorii de desen din loc, în frunte cu **Maria Székelyhídi**, deschisă în ziua de 28 mai a.c. în sala Dürer poate fi vizitată de cei interesați timp de două săptămîni.

Printre premiați s-au numărat și cîțiva elevi ai Școlii generale cu limba de predare română, anume: **Cristina Martyin** (cl. a 2-a), **Matei Nagy** (cl. a 2-a), **Iuliana Papp** (cl. a 5-a), **Gavril Nemes** (cl. a 6-a), **Attila Szántó** (cl. a 6-a), îndrumați de profesoara **Maria Farkas**.

Vă felicităm și noi și pe această cale!

- E. B. -

GHICITORI

Am un om mare-mare,
Noaptea înflorește
Și ziua pălește.

(inrao)

*

Năframă vărgată,
Peste mare aruncată.

(inrao)

*

De n-aș fi eu,
Nime n-ar trăi pe lume.

(inrao)

*

Suflet are
Și mică și mare;
Peste dealuri nu sare,
În groapă moare.

(ada)

*

Unde doarme boul roșu,
Nu mai crește iarba verde.

(inrao)

*

Am o oală unsă
După deal ascunsă.

(una)

...din ultimul timp dovedesc cert că mișcarea de dansuri populare este mult mai mult decît o modă trecătoare. Se poate constata că azi dansul popular îi pasionează pe mai mulți tineri decît s-ar presupune.

Iar la ora actuală avem cîțiva oameni inimoși, coregrafi, instructori, care trezesc și mențin în copiii noștri dragostea și pasiunea pentru dansurile noastre. Printre aceștia, maestrul coregraf **Florea Crișu** din Oradea ocupă loc și rol evidențiat. De două ori pe săptămînă peregrinează prin școlile noastre din Bihor și Bichiș, instruind neobosit dansatorii tineri de acolo. După reușita întîlnire pe țară a *Cercurilor „Perinița”*, l-am rugat să-și exprime părerea despre întîlnire. Impresiile coregrafului eminent sînt îndreptățite cu atît mai mult, dat fiind că tocmai el a pregătit dansatorii din cele mai multe școli.

Această ediție s-a îmbogățit și prin simplul fapt, că au venit mai mulți copii, și din generații mai mici. Participanții și-au îmbogățit repertoriul cu dansuri specifice locale, pe lîngă cele de bază de la început: Hora; Perinița, Sîrba. Avantaj era și pro-

Spectacolele, turneele, festivalurile folclorice...

gramul de cîntece. Ca dezavantaj aș aminti că s-au redus perechile dansatorilor micherecheni și aleteni, ceea ce înseamnă că n-o să fie rezerve pe parcurs. Cuvinte de apreciere trebuie să adresez corului din Micherechi, dar în felul lor au dansat frumos și copiii din localitățile Bătania, Cenadul Unguresc, iar dansatorii din Bedeu, Apateu, Săcal, Giula au demonstrat prin suite dansuri specifice. Important e să „luptăm înaintea”, dascălii și-au făcut datoria, chiar și cei din Otlaca-Pustă, sat mic și necăjit. Mi-s dragi cu toții, dar aș menționa, că păcat că la șezătoarea din Micherechi nu s-au folosit de strigăturile, cîntecele caracteristice zonei Bihorului, ci de cele din Sibiu sau Cluj. Regret lipsa copiilor din Löksháza și Chitighaz. Îmi pare rău că din cauze „politice”, conflictul cu A.T.R.U. a dus la „pedeapsa” copiilor chitighăzeni, fiindcă știu, anul trecut cînd Perinița s-a organizat la Chitighaz, elevii din loc s-au prezentat cu un repertoriu frumos, cu muzicanți buni, cu bătrînul Purece. Aș dori mult ca în viitor să antrenăm și cîteva perechi de dansatori din Veherd; Létavértes, Jaca, care în prezent sînt neglijate în această acțiune.

- E. Bánayai -

În a cincea zi a lui noiembrie 1880, în târșorul Pașcanilor, a văzut lumina zilei Mihail Sadoveanu. Părinții săi, Alexandru Sadoveanu și Profira Ursachi, veneau din două părți ale țării total diferite, ca și cum o urzeală magică ar fi fost făcută. Astfel, Sadovenii, bunicii lui Mihail din partea tatălui erau olteni pribegi, din Dolj și din Gorj, stabiliți la curtea marilor boieri Balș din Iași.

Alexandru Sadoveanu, tatăl scriitorului, avea să ajungă în Pașcani datorită profesiei sale de avocat. Șederea la Pașcani avea să însemne însă cunoașterea celei ce avea să fie mama scriitorului – frumoasa Profira, țărancă de la Verșeni, sat situat pe malul stîng al Moldovei.

De la mamă, copilul a moștenit expresia fizică și cea mai mare parte a fondului sufletesc. Autorul de mai târziu va rememora rolul mamei și al spațiului copilăriei petrecute parțial la Verșeni în scrieri precum **Anii de ucenicie** și **Cele mai vechi amintiri**, realizînd un portret de neuitat al mamei care știa să povestească frumos și tainic lucruri de la noi de la Moldova și al bătrînilor din fostul sat răzeșesc.

În sufletul copilului a rămas puterea intelectuală a tatălui dar plăcerea contemporanității și pofta filozofării nu puteau veni decît din partea mamei și a bunicii.

La trei ani împreună cu mama sa, Mihail poposea pe valea Moldovei, în satul bunicilor, dornic să priceapă tainele existenței. Cele mai vechi amintiri încep cu ograda bunicilor, cu părul încărcat de rod, cu lumea plină de viețuitoare necuvîntătoare, în rîndul cărora păsărețul ocupa un loc deosebit.

Aici, sub privirea protectoare a bunicilor, i s-a deschis copilăria liberă și neînfrînată. Dincolo de garduri și de grădini era lunca și desigurile ademenitoare ale Moldovei. În acest spațiu anii trec pe nesimțite și băiatul Profiriței începe să mai întîrzie seara pe la cîte o clacă sau șezătoare ascultînd povești și cîntece spuse de bătrîni pricepute.

Într-o altă vară a copilăriei sale a venit

Și eu au fost copii...

Mihail Sadoveanu

(1880–1961)

la Verșeni cu prima pușcă de vînătoare. Astfel, voia să pătrundă într-o nouă lume, cea a sălbăticiunilor, arătîndu-li-se ca un nou și temeinic stăpînitor.

Mult mai tîrziu, în opere ca **Nada Florilor**, **Împărăția apelor**, **Țara de dincolo de negură**, mărturisea că acele peisaje de neuitat avea să le poarte în suflet toată viața. Și au rămas mereu cu el răsucirile măiestre ale apei, perdelele de liane, întinderile luminate ale cîmpiei, pînă dincolo de **Hanu-Ancuței**, ceața munților ce se ridica pînă la piatra cea sfîntă a Ceahlăului și oamenii pămîntului transformați uneori în **oamenii Măriei-Sale** sau în oameni necăjiți, purtători ai unor *dureri înăbușite*. Va perfecționa înotul și va cerceta cu interes luncile și pădurile. A simțit schimbările și prefacerile din natură, motiv pentru care a fost numit nu întîmplător, *poet al naturii*.

Apa Siretului, cu toate împrejurimile sale, era un spațiu favorabil pentru aventură, pentru observație și pentru meditație. Înțelege că natura poate fi și distracție și mod de a viețui pentru cei sărmani. De la oamenii muntelui învață numele felurilor sălbăticiuni, ascultă povești folositoare, deprinde metode de a pune capcane și învață să tacă, într-un fel pe care nu-l vor înțelege prietenii de la București, de mai tîrziu.

Între anii 1887–1891, Mihail Sadoveanu va parcurge primii ani de învățatură la școala primară rurală de la Pașcani, unde îl va avea ca învățător pe Mihai Busuioc, cunoscut nouă sub numele de **Domnu Trandafir**. Prin acest învățător unul din cei mai pricepuți și mai devotați pedagogi se va realiza asupra lui Mihail desăvîrșirea

educației spirituale a începuturilor. Destinul a vrut ca viitorul povestitor să învețe deslușirea literelor de pe paginile lăsate tuturor generațiilor de copii de alt povestitor de geniu, *Ion Creangă*. Abecedarul alcătuit de acesta și bucată **Ursul păcălit de vulpe** au însemnat pentru elevul Mihail intrarea în împărăția semnelor grafice ce reprezintă de mii de ani poveștile lumii.

Afirmînd mai tîrziu că prin domnul Trandafir l-a cunoscut pe Creangă și a învățat punctuația, Sadoveanu recunoaște rolul determinant al acestuia în urcușul său spiritual, venind de la Verșeni cu sufletul încărcat de povești și legende, va trece mai întîi la lectura cărților cu haiducii, apoi la clasicii literaturii române.

Urmează apoi cursurile gimnaziale la Fălticeni. Tatăl îi fixează reguli stricte și îl dă la o gazdă severă. În **Nada Florilor** surprinde o mare parte din anii trăiți la Fălticeni. Primul an de învățatură se scurge firesc și la finele acestuia are loc următoarea scenă povestită de însuși autorul nostru: *Se întrebau unii pe alții la cîte obiecte nu le dă media. Unora nu le dădea la trei, altora nu le dădea la patru. Carnetele lor cuprindeau cele mai mici note cu puțință. M-au întrebat și pe mine.*

– Dar ție la cîte nu-ți dă?

– Am media la toate, am răspuns eu.

A fost o stupoare și o indignare generală. Am rămas întrucîtva rușinat.

Sfîrșitul celui de-al doilea an avea să producă o cotitură radicală în existența școlară a lui Mihail. I se deschide misterul de la **Nada Florilor**, ținut care l-a fascinat și l-a cucerit într-atît, încît elevul premiant va pierde orice interes pentru exa-

menele de la sfîrșit de an. Își schimbă gazda la un lăutar cunoscut în zonă și convins că lumea trăise de sute de ani fără gimnazii și trăise bine. La **Nada Florilor**, Mihail descoperă frumusețea unui paradis dominat de sălbăticiune și ocolit de civilizație. În adîncimile întunecate ale bălților se va perfecționa în arta pescuitului.

Atît vînătoarea cît și pescuitul, vor fi mijloacele prin care scriitorul va cunoaște permanent natura, simțind nevoia să scrie despre ea.

Numai că în această fericită perioadă a descoperirii miracolului de la **Nada Florilor**, matematica a rămas în uitare totală. La teză, elevul a devenit celebru desenînd pe foaia albă raiul de la **Nada Florilor** neuitînd chipurile prietenilor săi de pescuit. A fost declarat repetent. Revenind la ambiția inițială de a fi un elev bine pregătit, Mihail demonstrează valoarea sa de școlar strălucind prin deosebitele compuneri pe care le alcătuia și prin traducerile din franceză și greacă. Simțea însă nevoia unei istorisiri, a unei povestiri, în care să prindă florii unei întîmplări de dragoste. O scrie totuși și o prezintă profesorului său de literatură. Respectiva povestire purta titlul **Cu arcanul** și poate fi considerată un debut neoficial al lui Sadoveanu.

Adolescentului Mihail Sadoveanu i se pregătea plecarea la Iași. Va debuta propriu-zis, înainte de plecare, în revista umoristică **Dracu** în 1897 cu o schiță **Domnișoara M... din Fălticeni** și era semnată Mihai din Pașcani. Urmează cursurile Liceului Național din Iași, unde învășase carte și tatăl său. Începe epoca decisivă pentru formarea sa intelectuală. Își îmbogățește lecturile prin Zola, Dickens, Turgheniev, Gogol, Balzac, Flaubert, la îndemînă fiindu-i mereu Eminescu și Creangă. Publică în **Viața nouă** în 1898 cu numele adevărat. Se înscrie la facultatea de drept, dar în ciuda dorinței tatălui său de a-i urma cariera de avocat, Sadoveanu alege cu demnitate un drum foarte curajos, acela de a trăi numai din munca scrisului.

Elena Munteanu

Din piscul de către Valea-Mare se văd depărtări-la deal pe apa Frumoasei, sau dincolo de ape, pe clina dimpotrivă, unde suie alte înălțimi. Încă nu cunosc bine locurile. În amonte le rîului se cheamă „la Tartarău:” nume redutabil, aspru și colțuros. E vorba să mergem într-o dimineață într-acolo, la păstrăvi. Pe culmile de dincolo se află și Cioaca-Jinarilor, nume tainic al unor adîncuri nestrăbătute. Acolo colonelul R.B. a împușcat, astă-primăvară, doi cucoși de munte. Au căzut și în alte părți exemplare frumoase de tetrao urogallus, totuși – pentru că încă n-am văzut-o – Cioaca asta a Jinarilor rămîne pentru mine ceva cu totul aparte, lîngă o hrubă de unde te cobori pe celălalt tărîm. Pavel-baci rostește domol sunetele altor cotloane ale munților și codrului. Peste toate bate acum soarele de dimineață tot mai covîrșitor, în explozii de puzderii de aur, risipind cele din urmă pilcure de negură în vîgăuni.

Pe unda Frumoasei au început să treacă bușteni, cu opriri, repezișuri și întoarceri de înotători vii. Sălănele, limpede, își strălucesc plăcile de cristal care se fugăresc încălecindu-se, lovindu-se și fărîmîndu-se în cioburi. Din umbra rovinelor, pe clina din lătura noastră se strecoară în cotituri furișate pîrful Șerpilor. Între Sălăne și pîrful Șerpilor, paște o mică ciurdă de junci, sub călăuza unui păstor care se ridică numai puțin de la pămînt în sus. E un copil de zece ani; îl cheamă Petrică. Are în mînă toiag. Chiuie la vitele lui, ca să nu treacă la plantații. Le mîină în anume locuri mai grase, în cotiturile pîrfului. Se aud, stînsse de depărtare, două tonuri de clopot: unul mai jos, altul mai înalt. Juncile și-au prelins într-un ungher depărtat și nevăzut mișcările încete. De pe înălțimea noastră nu le mai vîd. Într-un timp mi se pare că adie din vale un zvon de trișcă. Petrică păstorul învață rînduiala cea din veac. Cîrînd nu-l mai aud: s-a pus între el și noi depărtarea și lenea soarelui. Vîntul a conținut cu desăvîrșire. Cerul boltește un albastru curat. În jurul ne pretutindeni, pe costișa plantată, strălucesc stebtele de bisacăn, încărcate de floare vînată.

Am auzit ori ni s-a părut că auzim un strigăt în depărtare? Un strigăt foarte slab, pe care l-am confundat cu tăcerea. A fost strigăt omenesc? Boncăluitul juncii l-am auzit, însă, aproape deslușit.

Pavel-baci a stat atent, întorcînd urechea și ascultînd:

– Dumneata ai auzit ceva?

– Am auzit ceva vag, răspund eu.

– Dacă ai auzit, atunci trebuie să se fi întîmplat ceva: dacă a mugit vita, nici strigătul copilului n-a fost părere.

– Ce poate să se întîmple?

– Nu știu. Socot că avem să aflăm după ce ne coborîm de vale.

Într-adevăr, în fund, la margine de desimi și rîpă, se întîmplase o dramă. Strigătul copilului și mugetul izbucniseră în singurătate. Răsunetul lor plutise vag pînă la noi. În vale nu auzise nimeni.

Însă în jumătate de ceas s-a știut ce a fost. Petrică păstorul a nimerit la casa prietenilor noștri din Braniște-Domnului, cu capul gol, cu părul vîlvoi și cu ochii rătăciți pe obrazu-i stropit de pistrii.

– A dat ursul la junincile noastre. A strigat el.

– Cum? Ce spui tu? l-a întrebat cu uimire Berta, nevasta lui Petini paznicului.

– A dat ursul! A dat ursul! A ieșit din rîpă și a sărit peste Joiana noastră cea roșă. De-acum mă muștră și mă bate mama că a stricat dihania juninca noastră cea mai frumoasă.

– Cum se poate una ca asta? Ce spui tu, copile? A omorît-o?

– N-a omorît-o, strigă păstorașul că nu l-am lăsat eu. Dar de trăit nu cred să mai trăiască. Cînd am văzut că a apucat-o m-am dus asupra lui cu bîta. Și atunci ursul a vrut să mă mînințe pe mine!

– Vai! Isuse Hristoase!

– Cînd am țipat în el bîta, urmează Petrică, și-am zbierat la el să lase pe Joiana pentru că-i a noastră, el a stat și a întors capul către mine.

– Cine a întors capul?

– D-apoi cine? Dihania! A lăsat juninca și ia așa s-a uitat la mine. S-a uitat țintă! Ce-a zis? Dacă las juninca, musai să te îmbuc pe tine. A lăsat juninca și a venit după mine. Eu am dat fuga la brad și m-am suit în brad. Dar nu era chiar un brad; era un brădui. De-acuma, îi zic eu în sinea mea, ai să mîinci pe dracu; pe mine nu mă mai ajungi tu aici în vîrf. Grăia și ursu, mormăind. Nu știu ce spunea. Vine la brad și prinde să-l scuture. Scutură tu, că nici nu mi pasă, zic eu. Dar pe urmă am văzut că el nu scutura. El se suia în brădui. Să știți dumneata că ursul se suie în brad ca și omul. Însă eu, atunci, nu știam. Credeam că stă jos și scutură. Cînd numai ce-l văd sub picioarele mele. Pînă atunci tăcusem și mă strînsesem ghem și vorbeam eu singur în gînd cu mine și cu dînsul. Tăcuse și el. Cînd am văzut că vrea să mă apuce cu laba, mi-a venit așa o spaimă de la Dumnezeu și am răcnit din rărunchi cît am putut eu de tare: „Vii mamă!” Cît ce-am răcnit eu „Vii mamă!” ursu n-a mai fost sub mine. Și-a dat drumul jos și s-a dus la dracu!

Berta și paznicii, și domnii de la Braniște ascultau pe copil fără să-l creadă. Părea că intrase într-o rătăcire. Acuma zîmbea fără noimă, ca și cum nici el singur nu înțelegea și nu credea asemenea întîmplare.

– Cum ai zis? rîde Berta.

– Am zis: Vii, mamă!

Rîde și Petrică, arătîndu-și toți dinții.

– Să mergem să vedem, zic domnii.

Se duc cu copilul în lungul pîrului Șerpilor. Nu găsesc în cotlonul depărtat decît juninca cea căzută. N-a murit; zace pe coastă, cu grebănul rupt. Trebuie s-o înjunghie cineva, ca să nu se mai chinuiască.

Iată urmele fiarei, în albia pîrului. Iată brăduiul în care s-a cățărat Petrică păstorul. De cătră vîrf pînă la poale, trunchiul bradului e zdrelit de ghiarele ursului, cînd s-a lăsat să cadă cu repeziune la răcnetul neașteptat. S-a dus în rîpă sărînd alternativ cu dinaintea și cu dinapoia, și fuge și acuma. S-a temut de mama lui Petrică: se pare că-i aprigă muiere. Nu știu cum va răspunde înaintea ei băiatul de fapta sălbăticiunii.

Pavel-baci îl sfătuieste:

– Cînd va fi să fie asupra ta primejdia astălaltă, cheamă și tu ursu. Atunci are să fugă maică-ta. Iar tu vină iarăși la pîrîu și-ți vezi de treabă.

(Mihail Sadoveanu, din volumul: „Valea Frumoasei” 1938)

URSU

Programul
MTV1Az MTV
műsora

Június 15. hétfő

5.30 Gazdatévé 5.50 Nap-kele 9.35 Bor és hatalom (sp. sor.) 10.20 A nehéz emberek (magyar film, ism.) 12.00 Déli harangszó 14.00 Patrin–Üzenet–Vorba 14.25 Domovina 14.55 Derrick (német sor.) 16.00 Janó és Bibica (sor.) 16.30 A szerelem jogán (br. sor.) 17.00 Családorvos 17.15 Körzeti magazinok 17.45 Körzeti híradók 17.55 Valentin, a zöldfülű 18.00 „Engedjétek hozzám!” 18.10 Mixishow 18.35 A pampák királya (br. sor.) 19.30 Híradó 20.00 Az árnyékember (német sor.) 21.05 Nyitott száj 21.55 Csodafoci 22.10 Hírek 22.15 Aktuális 22.40 Kenő 22.45 Provokatív 23.10 MM 23.20 Sok hűhó Emmiért (ism.) 0.25 Hírek.

Június 16. kedd

5.30 Gazdatévé 5.50 Nap-kele 9.35 Bor és hatalom (spanyol sor.) 10.15 Szatelit (ism.) 11.00 Walt Disney bemutatja (ism.) 12.00 Déli harangszó 14.00 Megszállottak (magyar film) 15.40 Könyvhét után 16.00 Cim-bora különiadás 16.30 A szerelem jogán (brazil sor.) 17.00 Sorstársak 17.15 Ki marad a végén? 17.45 Körzeti híradók 18.00 Katolikus krónika 18.20 Mirr-Murr (sor., ism.) 18.35 A pampák királya (brazil sor.) 19.30 Híradó 20.00 Nostromo (angol sor.) 21.00 Kriminális 21.30 Telemázi 22.00 Hírek 22.05 Aktuális 22.30 Kenő 22.35 Publikum 23.00 MM 23.10 Örökség, avagy gúntág, faszikám (cseh film) 1.10 Hírek.

Június 17. szerda

5.30 Gazdatévé 5.50 Nap-kele 9.35 Bor és hatalom (spanyol sor.) 10.10 Nyitott száj (ism.) 11.10 Frankenberg-kastély (német sorozat, ism.) 12.00 Déli harangszó 12.30 Körzeti híradók 12.40 Gazdatévé (ism.) 14.00 Sprski Ekran 14.25 Ecranul nostru 14.50 Hrvatska kronika 15.15 Csillaghullás (cseh sorozat) 15.55 Cim-bora 16.25 A szerelem jogán (brazil sor.) 16.55 Életjel 17.00 Útmutató 17.25 Labdarúgó-VB. Brazília–Skócia 19.27 Európai időjárási körkép 19.30 Híradó 20.00 A medve (fr. film) 21.35 Hírek 21.40 Aktuális 22.05 Kenő 22.10 Szabad verseny (gazdasági magazin) 22.40 Az ifjúság édes madara (am. film) 0.35 Hírek.

Június 18. csütörtök

5.30 Gazdatévé 5.50 Nap-kele 9.35 Bor és hatalom (spanyol sor.) 10.05 Helló, Magyarország! (ism.) 11.10 Frankenberg-kastély (német sorozat, ism.) 12.00 Déli harangszó 12.30 Körzeti híradók 12.40 Gazdatévé 14.00 Együtt 14.50 Unser Bildschier 15.25 Csillaghullás (cseh sor.) 15.55 Zenélő gyermekkezek 16.00 Kevin (fr. dok.-film) 16.20 A szerelem jogán (brazil sor.) 16.50 Segítség! 17.00 Egek felé felúton 17.25 Labdarúgó-VB. Olaszország–Chile 19.27 Európai időjárás 19.30 Híradó 20.00 Kisváros (magyar sor.) 20.35 Mr. Bean visszatér 21.05 Stúdió '98 21.45 Hírek 21.50 Aktuális 22.15 Kenő 22.20 Világkép 22.50 Elő a zsebkendőddel (fr.–belga film) 0.35 Hírek.

Június 19. péntek

5.30 Gazdatévé 5.50 Nap-kele 9.35 Bor és hatalom (spanyol sor.) 10.05 Örökségünk (ism.) 10.15 Nagy nevettek voltak 2/1.11.15 Savannah (amerikai sorozat) 12.00 Déli harangszó 12.30 Körzeti híradók 12.40 Gazdatévé 14.00 A haszonlesők (angol sor.) 14.30 Ficánkoló 14.35 A mi Charlie-nk (német sor.) 15.25 A Terra misszió (német sor.) 15.55 Kisokos 16.25 Ürgammák (sci-fi sorozat) 16.55 Familia Kft. 17.25 Labdarúgó-VB. Száúd-Arábia–Dánia 19.27 Európai időjárás körkép 19.30 Híradó 20.00 Savannah (amerikai sor., ism.) 20.45 Variációk 21.00 Desszert 22.00 Exkluzív 22.20 Hírek 22.25 Aktuális 22.50 Kenő 22.55 Pirosexi (am. film) 0.25 Herbie Hancock 1.05 Hírek.

Június 20. szombat

5.50 Nap-kele 8.00 Jó reggelt adj, Istenem! 8.10 Rajzfilmsztrók parádéja 9.05 Gyálókabók 9.35 Lurkó Kupa 9.45 ZeneGép 10.00 Fazonok... 11.05 Szerevények (olasz sor., ism.) 11.55 Szerelmek Saint-Tropez-ban (francia sor.) 12.45 Válaszolunk... a nézők telefonjaira 12.55 Energiaabécé 13.00 Híradó 13.10 Népzenei magazin 13.35 A kölcsönkapott Föld 14.05 Gyilkosság, szült a hölgy (angol film) 15.35 Divat '98 16.05 Úton 16.35 Aranyág – értékelés 17.25 Labdarúgó-VB. Koreai Köztársaság–Mexikó 18.15 Lottóshow 19.27 Európai időjárási körkép 19.30 Híradó 20.00 Új szeszélyes évszakok 21.00 Terminátor 2. (amerikai sci-fi) 23.15 YES-koncert.

Június 21. vasárnap

6.35 Gazdaképző 7.00 Számítógép-jogosítvány 7.25 „Igy szől az űr!” 7.30 Ficánkoló 7.35 Motoszka 8.00 A nagy-szerű sündisznócska 8.30 Rajzfilmsztrók parádéja 9.30 Delta 2000 10.00 Tévémagiszter (közművelődési hetilap) 11.05 Püder 11.35 Ez a föld a hazám... 12.00 Déli harangszó 12.05 Szerencsepercek – 21-es show 12.30 Jani házhoz megy... 13.05 Akkor én lelélek (német film) 14.35 Tajánok Csíszmoországbán... 15.10 Cselengők 15.40 Örömhír 16.00 Az én Petőfim! 16.10 Walt Disney bemutatja 17.10 Minden, ami zene 17.25 Labdarúgó-VB. Jugoszlávia–Irán 19.23 Európai időjárási körkép 19.25 A Hét 20.00 Valmont (francia–angol film) 22.15 Nehéz föld 23.00 Tonik 23.25 Török Ádám.

Programul
TV2A TV2
műsora

6.00 Top 10 6.25 Jelkép-kalendárium 6.30 Jó reggelt, Magyarország! 6.39 Faluvilág 7.07 Középpont 7.15 Pénzvilág 7.37 Sport 8.31 TV2 doktor 9.00 Csupa-csupa élet (ism.) 9.25 Organikus narancs (ism.) 9.50 Szerencsekerék (ism.) 10.15 Kakuk 10.45 Satöbbi 11.10 Magnum (am. sor., ism.) 12.00 Nótaszó 12.30 Közvetlen ajánlat 13.00 Hétköznapi tudománya 13.30 Stádium 13.45 Kakuk (ism.) 14.15 Satöbbi (ism.) 14.55 Igazi szellemi 15.25 80 nap alatt a Föld körül (sor.) 15.50 Parker Lewis sohasem veszít! (am. sor.) 16.15 A következő áldozat (brazil sorozat) 17.05 Csupa-csupa élet (ném. sor.) 17.30 Baywatch (am. sor.) 18.30 Gazdagok és szépek (am. sor.) 19.00 Tények 19.30 Szerencsekerék 19.55 Kedves nővérek (német sor.) 20.30 Alvó tigris (német film) 22.00 Jó estét, Magyarország! 23.00 Petrocelli (am. sor.) 24.00 Stádium 0.15 Hajnaltól napestig 0.40 Tények.

6.00 Egértőgő 6.25 Jelkép-kalendárium 6.30 Jó reggelt, Magyarország! 6.39 Faluvilág 7.07 Középpont 7.15 Pénzvilág 7.37 Sport 8.31 TV2 doktor 9.00 Csupa-csupa élet (ism.) 9.25 Organikus narancs (ism.) 9.50 Szerencsekerék (ism.) 10.15 Kakuk 10.45 Satöbbi 11.10 Magnum (am. sor., ism.) 12.00 Nótaszó 12.30 Közvetlen ajánlat 13.00 Titokzatos természet 13.30 Stádium 13.45 Kakuk (ism.) 14.15 Satöbbi (ism.) 14.55 Dávid, a törpe (rajzfilmsor.) 15.25 80 nap a Föld körül (sor.) 15.50 Parker Lewis sohasem veszít (am. sor.) 16.15 A következő áldozat (brazil sor.) 17.05 Csupa-csupa élet (német sor.) 17.30 Baywatch (am. sor.) 18.30 Gazdagok és szépek (am. sor.) 19.00 Tények 19.30 Szerencsekerék 19.55 Herkules (am. sor.) 21.30 Családban marad (am. sor.) 22.00 Jó estét, Magyarország! 23.00 Herkules (am. sor., ism.) 0.30 Stádium 0.45 Hajnaltól napestig 1.10 Tények.

6.00 Hűség az Isten 6.25 Jelkép-kalendárium 6.30 Jó reggelt, Magyarország! 6.39 Faluvilág 7.07 Középpont 7.15 Pénzvilág 7.37 Sport 8.31 TV2 doktor 9.00 Csupa-csupa élet (ism.) 9.25 Organikus narancs (sor.) 9.50 Szerencsekerék (ism.) 10.15 Kakuk! 10.45 Satöbbi 11.10 Magnum (am. sor., ism.) 12.00 Nótaszó 12.30 Közvetlen ajánlat 13.00 Titokzatos természet 13.30 Stádium 13.45 Kakuk (ism.) 14.15 Satöbbi (ism.) 14.55 Dávid, a törpe (rajzfilmsor.) 15.25 80 nap a Föld körül (sor.) 15.50 Parker Lewis sohasem veszít (am. sor.) 16.15 A következő áldozat (brazil sor.) 17.05 Csupa-csupa élet (ném. sor.) 17.30 Baywatch (am. sor.) 18.30 Gazdagok és szépek (am. sor.) 19.00 Tények 19.30 Szerencsekerék 19.55 Kedves nővérek (német sor.) 20.45 A hegyi doktor. (ném. sor.) 21.30 Családi kötelékek (am. sor.) 22.00 Jó estét, Magyarország! 23.00 Herkules (am. sor., ism.) 0.30 Stádium 0.45 Hajnaltól napestig 1.10 Tények.

6.00 Nótaszó 6.25 Jelkép-kalendárium 6.30 Jó reggelt, Magyarország! 6.39 Faluvilág 7.07 Középpont 7.15 Pénzvilág 7.37 Sport 8.31 TV2 doktor 9.00 Csupa-csupa élet (ism.) 9.25 Organikus narancs (sor.) 9.50 Szerencsekerék (ism.) 10.15 Kakuk! 10.45 Satöbbi 11.10 Magnum (ism.) 12.00 Segíts magadon! 12.30 Közvetlen ajánlat 13.00 Színkép 13.30 Stádium 13.45 Kakuk! (ism.) 14.15 Satöbbi (ism.) 14.55 Dávid, a törpe (rajzf. s.) 15.25 80 nap a Föld körül (sor.) 15.50 Parker Lewis sohasem veszít (am. sor.) 16.15 A következő áldozat (brazil sor.) 17.05 Csupa-csupa élet (német sor.) 17.30 Baywatch (am. sor.) 18.30 Gazdagok és szépek (am. sor.) 19.00 Tények 19.30 Szerencsekerék 19.55 Forró nyomon 20.50 Rex felügyelő (német–osztrák sor.) 22.00 Jó estét, Magyarország! 23.00 Magnum (am. sor., ism.) 23.55 Magyarország, holnap 0.25 Stádium 0.40 Hajnaltól napestig 1.05 Tények.

6.00 Potyautas 6.25 Jelkép-kalendárium 6.30 Jó reggelt, Magyarország! 6.39 Faluvilág 7.07 Középpont 7.15 Pénzvilág 7.37 Sport 8.31 TV2 doktor 9.00 Csupa-csupa élet (ism.) 9.25 Organikus narancs (sor.) 9.50 Szerencsekerék (ism.) 10.15 Kakuk! 10.45 Satöbbi 11.10 Magnum (ism.) 12.00 Gyökereink 12.30 Közvetlen ajánlat 13.00 Lacikonya 13.30 Stádium 13.45 Kakuk! (ism.) 14.15 Satöbbi (ism.) 14.55 Dávid, a törpe (sor.) 15.25 80 nap a Föld körül (sor.) 15.50 Parker Lewis sohasem veszít (am. sor.) 16.15 A következő áldozat (brazil sor.) 17.05 Csupa-csupa élet (ném. sor.) 17.30 Baywatch (am. sor.) 18.30 Gazdagok és szépek (am. sor.) 19.00 Tények 19.30 Szerencsekerék 19.55 Szerencse (am. vigjáték) 22.00 Jó estét, Magyarország! 23.00 A 22-es csapdája (am. film) 0.30 Stádium 0.15 Hajnaltól napestig 1.10 Tények.

6.30 Könyvek könyve 6.55 Homokvár csak gyerekeknek! 6.55 Pizsamas banánok 7.27 Pufóká 7.55 Sandokan 8.38 Kutya-világ (rajzfilmek) 9.00 Parttyán 9.20 Parker Lewis sohasem veszít (am. sor., ism.) 10.50 Top 10 11.30 Mozivarázs 12.00 Nótaszó 12.30 Potyautas 13.00 Fő az étel! 13.05 Gazdagok és szépek (am. sor., ism.) 15.00 Családban marad (am. sor.) 15.30 Családi kötelékek (am. sor., ism.) 16.00 Tv a város szélén (magyar sor.) 16.40 Párizsi lány (francia vigjáték) 18.10 Kastélyszálló (osztrák családi film) 19.00 Tények 19.30 Szerelmek első látásra 20.00 Az ifjú Sherlock Holmes és a félelem piramisa (amerikai kalandfilm) 22.00 Jennifer 8 (amerikai thriller) 0.15 Testek vonzásában (amerikai erotikus film).

6.30 Könyvek könyve 6.55 Homokvár csak gyerekeknek! 7.35 Boldog úr és Ingtat Kisasszony 8.01 Cápali és Cápeli 8.38 Igazi szellemi 9.00 Szépek szárnyán (kanadai családi film) 10.00 Parker Lewis sohasem veszít (am. ifj. sor.) 10.50 Addams Family 2 (am. vigjáték) 12.30 Hűség az Isten (vallási magazin) 13.00 Nótaszó 13.30 Sportszenzációk 14.00 Rinaldo Rinaldini – A haramiák kapitánya (német sor.) 14.30 A következő áldozat (brazil sor., ism.) 16.15 Petrocelli (am. sor.) 17.05 Szépek szárnyán (kanadai sor.) 18.00 Szuper csapat (am. sor.) 19.00 Tények 19.10 Napló 20.00 Közki-vá-natra! 22.00 Szerelmek, óh! (musical két részben) 24.00 Színkép (kulturális magazin) 0.30 Napló.

Programul
RTL KlubRTL Klub
műsora

6.30 Jó reggelt! 9.00 A farm, ahol élünk (amerikai sor., ism.) 9.55 Rajzfilm Klub 11.10 Klip Klub (ism.) 11.30 Az első csók (fr. sor., ism.) 12.05 Sliders (am. sor., ism.) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Megveszem ezt a nőt! (mex. sor.) 14.15 Klip Klub 14.40 Rajzfilm Klub 16.05 Az első csók (fr. sor.) 16.35 A farm, ahol élünk (am. sor.) 17.25 100-ból egy 18.00 Meri vagy nem meri? 18.05 Sliders (am. sor.) 18.55 Meri vagy nem meri? 19.00 Híradó 19.30 Fókusz 20.00 Filofax (am. vigjáték) 21.55 Vészhelyzet (am. sor.) 22.45 Hírek 23.00 RTL Sport Klub 24.00 Dóra mozija (ism.) 0.30 Fókusz (ism.).

6.30 Jó reggelt! 9.00 A farm, ahol élünk (am. sor., ism.) 9.55 Rajzfilm Klub (rajzfilmsorozatok, ism.) 11.10 Klip Klub (ism.) 11.30 Az első csók (fr. sor., ism.) 12.05 Sliders (am. sor., ism.) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Megveszem ezt a nőt! (mexikói sor.) 14.15 Klip Klub 14.40 Rajzfilm Klub 16.05 Az első csók (francia filmsor.) 16.35 A farm, ahol élünk (am. filmsorozat) 18.00 Meri vagy nem meri? 18.05 Sliders (am. sorozat) 18.55 Meri vagy nem meri? 19.00 Híradó 19.30 Fókusz 20.00 Bűn-vadászok (olasz vigjáték) 22.00 MMM 23.00 Hírek 23.15 Filofax (amerikai vigjáték, ism.) 1.05 Fókusz (ism.).

6.30 Jó reggelt! 9.00 A farm, ahol élünk (am. sor., ism.) 10.15 Rajzfilm Klub (rajzfilmsorozat, ism.) 11.10 Klip Klub (ism.) 11.30 Az első csók (fr. sor., ism.) 12.05 Sliders (am. sorozat, ism.) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Megveszem ezt a nőt! (mexikói sorozat) 14.15 Klip Klub 14.40 Rajzfilm Klub 16.05 Az első csók (francia sorozat) 16.35 A farm, ahol élünk (am. sor.) 17.25 100-ból egy 18.00 Meri vagy nem meri? 18.05 Sliders (am. sor.) 18.55 Meri vagy nem meri? 19.00 Híradó 19.30 Fókusz 20.00 Cobra 11 (német sor.) 20.55 Brooklyn South (am. sor.) 21.45 Hírek 22.00 Kész átvérés (ism.) 22.30 Bűnvadászok (olasz vigjáték, ism.) 0.25 Fókusz (ism.).

6.30 Jó reggelt! 9.00 A farm, ahol élünk (am. sor., ism.) 9.55 Rajzfilm Klub (rajzfilmsorozatok, ism.) 11.10 Klip Klub (ism.) 11.30 Az első csók (fr. sor. ism.) 12.00 Sliders (ism.) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Megveszem ezt a nőt! (mexikói sor.) 14.15 Klip Klub 14.40 Rajzfilm Klub 16.05 Az első csók (fr. sorozat) 16.35 A farm, ahol élünk (am. sor.) 17.25 100-ból egy 18.00 Meri vagy nem meri? 18.05 Sliders (am. sorozat) 18.55 Meri vagy nem meri? 19.00 Híradó 19.30 Fókusz 20.00 BUGS – A cég hullámhossza (am. sor.) 20.55 Pénzmánia (am. vigjáték) 22.30 Hírek 22.45 Megdöböntő világ (riporterek klubja) 23.45 MMM (ism.) 0.45 Fókusz (ism.).

6.30 Jó reggelt! 9.00 A farm, ahol élünk (am. sor., ism.) 9.55 Rajzfilm Klub (rajzfilmsorozatok, ism.) 11.10 Klip Klub (ism.) 11.30 Az első csók (fr. sorozat, ism.) 12.05 Sliders (am. sorozat, ism.) 12.55 Meri vagy nem meri? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Megveszem ezt a nőt! (mexikói sor., ism.) 14.15 Klip Klub 14.40 Rajzfilm Klub 16.05 Az első csók (fr. filmsorozat) 16.35 A farm, ahol élünk (am. filmsorozat) 17.25 100-ból egy 18.00 Meri vagy nem meri? 18.05 Sliders (am. filmsorozat) 18.55 Meri vagy nem meri? 19.00 Híradó 19.30 Fókusz 20.00 Három szökevény (amerikai vigjáték) 21.45 Életveszélyben 22.45 Hírek 23.00 RTL Night Klub 0.30 Fókusz (ism.).

7.00 Kölyökklub 11.00 Bibliai történetek 11.30 Szezárn, tárulj (ifjúsági oktatósorozat) 12.00 Felfedező úton a Robinson család (amerikai sorozat) 12.30 Mágusok (ausztrál–lengyel sorozat) 13.00 Hírek 13.10 Csőrré töltve 14.10 Bravo Tv (ifjúsági magazin) 16.00 Zárt tárgyalás (magyar film) 17.30 Ked-venc (kisállattartók magazinja) 18.00 ZenÉsz 18.30 Fókusz plusz 19.00 Híradó 19.30 Kész átvérés (kandi kamera) 20.00 Kelly hősei (amerikai film) 22.35 Gyilkos hang (német thriller) 0.10 Hírek 0.30 Három szökevény (amerikai vigjáték, ism.).

7.00 Kölyökklub 11.00 Felfedező úton a Robinson család (amerikai filmsorozat) 11.30 Sweet Valley (amerikai sorozat) 12.00 A Dunánál... (nemzetiségi magazin) 12.30 Fókusz plusz (ism.) 13.00 Hírek 13.10 Pingvinek szigete (dokumentum-film) 14.05 Ászok Ásza (francia vigjáték) 15.45 Így készült: Blues Brothers 2000 16.05 RTL Klub Road Show 16.20 Angyal érintés (amerikai sorozat) 17.10 Mentőangyalok (am. sor.) 18.00 ZenÉsz 18.30 Dóra mozija 19.00 Híradó 19.30 Csíiz! (szórakoztató műsor) 20.00 Ne folytassa, felség (amerikai vigjáték) 21.40 Kaiser Klub 22.10 Gyilkos sorok (angol sorozat) 23.00 Hírek 23.15 Országgház (heti magazin) 23.45 Pingvinek szigete (dok-film, ism.).

Programul
TV RomâniaA Román
TV műsora

9.00 Ferestre deschise 10.00 Meridianele dansului 10.40 Telemondial 12.00 TVR Info 12.05 Universul cunoașterii 12.00 Serial. 13.00 TVR Info 13.10 Emisiunea în limba maghiară 14.00 Telemondial 16.25. Sunset Beach. Ep. 232 17.10 Turneul Final al Campionatului Mondial de Fotbal: România–Columbia 19.25 Doar o vorbă săt-i mai spun 19.00 Jurnal 20.30 Declarații 22.55 TVR Info 23.00 Să ne aducem pururi aminte de Eminescu 24.30 Serial Canary Wharf 23.25 Întîlnirea de la miezul nopții.

5.00 România, ora 5 fix 7.10 Telemondial 7.30 Desene animate 8.00 TVR Cluj-Napoca 9.00 TVR Info 9.05 TVR Iași 10.00 TVR Timișoara 11.00 TVR Info 11.05 Credo 12.00 Serial 13.00 TVR Info 13.10 Serial 14.00 Emisiune pentru persoane cu handicap 14.30 Exturism 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.00 TVR Info 16.05 Telemondial 16.30 Serial Sunset Beach 17.15 Fotbal: Scoția–Norvegia 19.25 Doar o vorbă săt-i mai spun 19.00 Jurnal 20.00 20.30 Camera ascunsă 20.45 Fotbal: Brazilia–Maroc 22.55 TVR Info 23.00 In flagrant 24.30 Serial. Canary Warf.

5.00 România, ora 6 fix 7.10 Telemondial 7.30 Desene animate 8.00 TVR Cluj-Napoca 9.00 TVR Info 9.05 TVR Iași 10.00 TVR Timișoara 11.00 TVR Info 11.05 Sensul tranziției 12.00 Serial. Perla Neagră 14.00 Tradiții 14.50 Pro Patria 15.30 Bacalaureat 16.05 Telemondial 16.30 Serial 17.15 Turneul Final al Campionatului Mondial de Fotbal: Chile–Austria 19.25 Doar o vorbă săt-i mai spus 19.30 Jurnal 20.30 Camera ascunsă 20.45 Fotbal: Italia–Camerun 22.55 TVR Info 23.00 Cultura în lume 24.30 Canary Wharf 23.55 Studioul șlagărelor.

5.00 România, ora 6 fix 7.10 Telemondial 7.30 Scena 8.00 TVR Cluj-Napoca 9.00 TVR Info 9.05 TVR Iași 10.00 TVR Timișoara 11.00 TVR Info 11.05 Pentru dv., doamnă 12.00 Serial 13.00 TVR Info 13.10 Serial. Perla Neagră 14.00 Dialog 14.30 Ecclesiast 15.00 Bacalaureat 16.00 TVR Info 16.10 Telemondial 16.25 Publicitate 16.30 Serial. Sunset Beach 17.15 Fotbal: Africa de Sud–Danemarca 19.25 Doar o vorbă săt-i mai spun 19.30 Jurnal 20.35 Rezultatele Tragerii Loto 20.35 Camera ascunsă 20.45 Turneul Final al Campionatului Mondial de Fotbal: Franța–Arabia 22.50 Publicitate 22.55 TVR Info 23.00 Pariul Trio 23.35 Serial. Canary Warf 24.00 Magazin muzical-umoristic.

5.20 România, ora 6 fix 7.10 Telemondial 7.30 Pelerinaje 8.00 TVR Cluj-Napoca 9.00 TVR Info 9.05 TVR Iași 10.00 TVR Timișoara 11.00 TVR Info 11.05 Arhive românești 11.30 Convițuiri 12.00 Serial 13.00 TVR Info 13.10 Serial 14.00 De la lume adunate... 14.30 Emisiune în limba germană 16.05 Telemondial 16.30 Serial 17.15 Turneul Final al Campionatului Mondial de Fotbal: Nigeria–Bulgaria 19.25 Doar o vorbă săt-i mai spun 19.30 Jurnal 20.30 Camera ascunsă 20.45 Turneul Final al Campionatului Mondial de Fotbal: Spania–Paraguay 22.55 TVR Info 23.00 Cinematograful de noapte

6.00 Bună dimineața... de la Iași 7.10 Telemondial 7.30 Alfa și Omega 8.00 TVR Info 8.05 Șapte note fermecate 8.55 Desene animate 9.20 Serial. Viața ca în viață 9.50 Film 11.30 Ordinea Publică 12.00 A doua alfabetizare 12.30 Ecranul 13.00 Info Magazin 14.00 Telemondial 16.25 Serial 17.15 Turneul Final al Campionatului Mondial de Fotbal: Belgia–Mexic 19.25 Doar o vorbă săt-i mai spus 19.30 Jurnal 20.00 Cer întunecat. Serial 20.45 Turneul Final al Campionatului Mondial de Fotbal: Olanda–Coreea de Sud 22.55 TVR Info.

6.00 Bună dimineața 7.10 Telemondial 7.30 Lumină din lumină 8.00 TVR Info 8.05 Desene animate 9.00 Trei pentru o mască 9.45 Biserica satului 11.00 Viața satului 12.00 Teaur folcloric 13.00 Info-Magazin 13.30 Video-Magazin 14.00 Telemondial 14.15 Publicitate 14.20 Turneul Final al Campionatului Mondial de Fotbal 16.20 Publicitate 16.25 Serial 17.15 Turneul Final Argentina–Jamaica 19.25 Doar o vorbă săt-i mai spun 19.30 Jurnal 20.00 Serial 20.45 Turneul Final al Campionatului Mondial de Fotbal: SUA–Iran 22.55 Rezultatele Tragerilor Loto Special 23.00 TVR Info.

Luni, 15 iunie

Marți, 16 iunie

Miercuri, 17 iunie

Joi, 18 iunie

Vineri, 19 iunie

Sâmbătă, 20 iunie

Duminică, 21 iunie

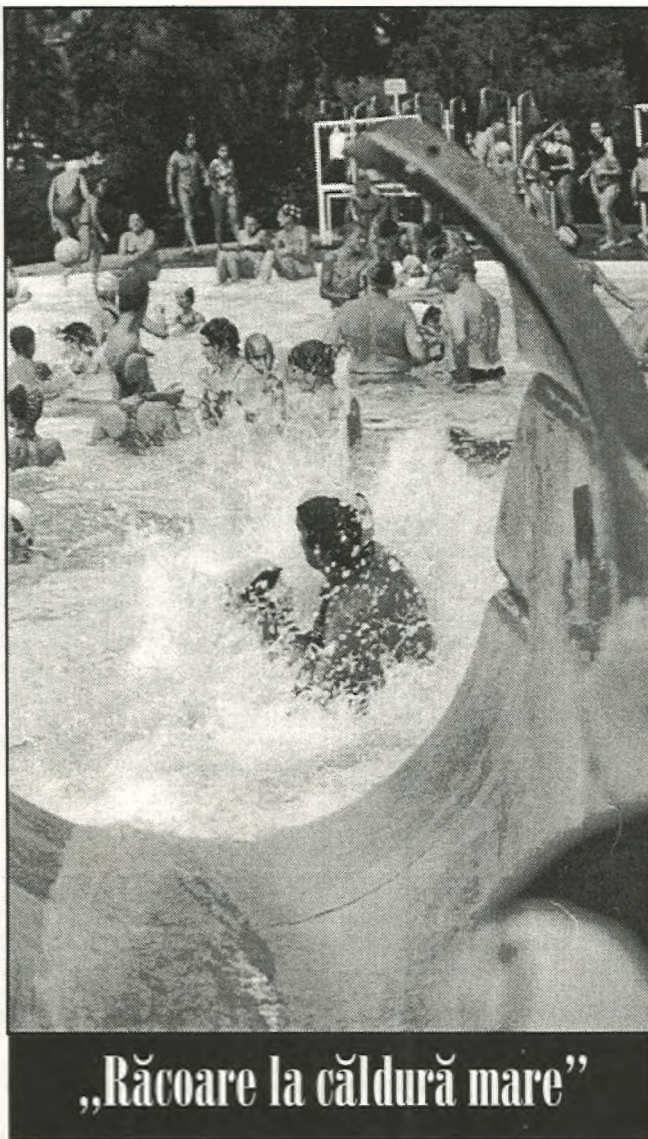
Cele mai noi descoperiri

Rămășițele lui Bormann, identificate
printr-o analiză genetică

O expertiză genetică a confirmat că osemintele dezgropate în 1972 în Berlinul de Vest erau ale lui Martin Bormann, secretarul lui Adolf Hitler, afirmă un recent număr al săptămânalului german *Der Spiegel*. Enigma asupra destinului celui care nu a fost niciodată găsit după condamnarea sa la moarte în contumacie de către tribunalul din Nürnberg a fost astfel elucidată, afirmă revista. Expertiza genetică confirmă un raport final al Parchetului din Frankfurt, care ajunsese în 1973 la concluzia sinuciderii prin otrăvire a lui Bormann, la 2 mai 1945 la Berlin, adaugă săptămânalul. Osemintele au fost descoperite în 1972 la Berlin și atribuite lui Bormann după fișa dentară. Întrucât existau în continuare îndoieli, tribunalul din Frankfurt a ordonat o expertiză, amintește AFP. Acum lucrurile sînt clare...

Un schelet ciudat vechi de peste
50 000 ani

În timpul unor lucrări de excavație a nisipului în satul bănățean Seceani, cei prezenți au rămas mirați cînd au descoperit urmele unui schelet destul de ciudat și neobișnuit pentru zilele noastre. Numai un segment rupt pare-se din maxilarul acestei făpturi curioase măsura aproape jumătate de metru, dimensiuni asemănătoare avînd și celelalte relicve scoase la iveală. În fața acestei priveliști, muncitorii au întrerupt temporar lucrul în balastieră pentru a se consulta, de data asta nu cu șefii lor, ci cu specialiști de la Muzeul Banatului din Timișoara. Nici acestora nu le-a fost însă prea ușor să se pronunțe categoric, asemenea piese arheologice necesînd cercetări speciale pe bază de carbon radioactiv și alte tehnici de care țara noastră nu dispune. Se presupune că ar fi totuși vorba despre un mamut preistoric ce ar fi trăit cu peste 50 de mii de ani în urmă pe aceste meleaguri.

„Răcoare la căldură mare”

CANNES '98

Cea de-a 51-a ediție a Festivalului internațional de film a premiat, pînă la urmă perseverența. Premiul suprem, Palme d'or, a fost atribuit regizorului grec Theo Angelopoulos pentru filmul său „Eternitatea și încă o zi”. Iată Angelopoulos, despre care se zvonea că suferă de o boală incurabilă, nu se lasă, mai mult, revine în centrul atenției cu acest frumos film, al unsprezecelea său film, de fapt, povestea unui scriitor bătrîn și bolnav care se împrietenește cu un copil albanez emigrant clandestin. Așa arată un vis împlinit. Extraordinarul actor care este Alberto Benigni – „micul diavol” de acum aproape zece ani, vă mai amintiți? – a obținut din mîinile lui Jean Reno, cel din filmul „Leon”, Marele premiu al Juriului pentru cel de-al cincilea film pe care italianul îl regizează, „Viața e frumoasă”. Acest Chaplin al deceniului nouă, cu talentul lui de „comic” tragic a realizat un film incredibil, a cărei acțiune se petrece într-un lagăr de concentrare nazist, unde un tată evreu (Benigni) își salvează copilul de la moarte organizînd un joc comic. Oricum, acest Benigni a fost senzația serii de premiere în momentul în care, aflat în fața președintelui Festivalului, celebrul regizor american Martin Scorsese, s-a culcat pe burtă și i-a sărutat acestuia pantofii, un gest absolut incredibil, să recunoaștem, în fața celor 3000 de spectatori care l-au ovaționat îndelung. În fine, premiul pentru cea mai bună interpretare feminină a fost acordat ex-aequo actrițelor Natașa Regnier și Elodie Bouchez, ambele protagoniste în filmul lui Eric Zanca „Viața visată a îngerilor”. Premiul special al juriului a fost acordat, tot ex-aequo, francezului Claude Miller și danezului Thomas Vinterberg în vîrstă de 29 de ani. Iar nouă nu ne rămîne decît să așteptăm ediția a 52-a...

Viagra 2 va vindeca
impotența?

Fără nici o legătură cu țigărele 2, cercetătorii care au înnebunit bărbații din întreaga lume, oferind Viagra, misterioasa pastilă albastră pentru potență, au ajuns la concluzia că ar putea apărea pe piață cu un nou produs: Viagra 2! Motivul? Pacienții s-au plîns că sînt nevoiți, pentru a-și vedea visul cu ochii, să ia pastila de Viagra cu o oră înainte de consumarea actului sexual. Or, în acest interval, spun bărbații în suferință, partenera își poate pierde răbdarea sau își poate muta gîndul spre o altă activitate. Așa că Pfizer, producătorul Viagrei, se gîndește la versiunea a doua a pastilei care va ajunge mai ușor în sînge, fapt ce ar putea conduce la o erecție instantanee! Mă rog, cel puțin asta e dorința unanimă... Pînă una alta, se pare că șase bărbați dornici, care s-au încrezut prea mult în pastila minune, și-au dat duhul între timp... Poate sînt mai sănătoase ceaiurile...

SPORT * SPORT * SPORT * SPORT

Maradona ar putea să vadă Mondialul din închisoare

Vedeta fotbalului argentinian, Diego Armando Maradona, 37 ani, care a epuizat toate recursurile judiciare posibile, urmează să fie în curînd condamnat la o pedeapsă cu închisoarea pentru că a tras cu o pușcă de calibru mic asupra unui grup de ziariști pe 2 februarie 1994.

În momentul în care împotriva jucătorului a fost pronunțată o condamnare la patru ani de închisoare, avocații acestuia au început un veritabil maraton judiciar.

Apărătorul său, Hugo Wortman Jofre, a afirmat însă, miercuri, că nu există nici o posibilitate ca Maradona să facă închisoare.

În timpul interminabilei proceduri judiciare, avocații fotbalistului au propus ca pedeapsa cu închisoarea să fie transformată într-o pedeapsă mai ușoară, cu muncă în interesul public. Însă această cerere a fost respinsă în două rînduri.

Procedura fiind epuizată, judecătorul Dante Pietrafesa trebuie să dea o sentință în curînd. El poate să pronunțe o pedeapsă cu închisoare fermă, ceea ce pare puțin probabil, estimează unele surse judiciare, care sînt de părere că Pietrafesa se va orienta mai curînd spre o pedeapsă de trei ani închisoare cu suspendare, aceasta pîndî în ființă de interdicerea părăsirii teritoriului argentinian. În acest caz Maradona nu va putea asigura transmiterea Mondialului din Franța pentru un important canal de televiziune argentinian, cu care a încheiat un contract.

Rezultate din
campionatul de fotbal al
Ungariei

Divizia III (NB III)
Gyomaendrőd BSE–
Giula 2-1

Seria I. a jud. Bichiș
Gyomai FC–Micherechi 1-0
Bătania–
Magyarbáhnhegyes 3-1
Aletea–
Békésszentandrás 1-3

Magazinul Nyisztor
din centrul comunei
Micherechi

Vă așteaptă cu un sortiment bogat de produse alimentare la prețuri accesibile.

Tot aici se pot procura folii din polietilenă și material plastic la prețuri convenabile.

Așteptăm cumpărătorii noștri la adresa:

Micherechi, str. Kossuth nr. 105.
Tel.: (66) 375-038

ÎN LIMBA MATERNĂ – emisiune regională în limba română

15 Iunie, Luni (redactor: Ana Cioca)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.45 Emisiune religioasă preluată de la Radio Vocea Evangheliei 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

16 Iunie, Marți (redactor: Petru Cîmpian)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.50 Enciclopedia muzicală – serialul de muzică clasică al Elenei Munteanu 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Repere din istoria românilor din Ungaria – serialul lui Eugen Glück 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

17 Iunie, Miercuri (redactor: Iulia Kaupert)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.15 „Și ei au fost copii...” – rubrica Elenei Munteanu 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

18 Iunie, Joi (redactor: Eva Iova)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 Magazinul Vîrșetilor 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Nota săptămînii de Edda Illyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

19 Iunie, Vineri (redactor: Adam Bauer)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.20 Români din Voivodina – relatează Cornel

Mata din Vîrșet 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Noutăți la Liceul Românesc din Giula – relatează Edit Bordaș 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

20 Iunie, Sîmbătă (redactor: Eva Iova)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.35 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.40 Recomandări culturale pentru week-end 14.45 „Party Time” – emisiune muzicală pentru tineret 15.00 „Pe undele Europei” – emisiune euroregională, realizată în studiourile din Timișoara și Seghedin 15.55 Încheiere.

21 Iunie, Duminică (redactor: Eva Iova)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.20 Retrospectiva săptămînii (spicuiri din interviurile, reportajele difuzate în cursul săptămînii) 15.20 Sinteza evenimentelor săptămînii – program informativ preluat de la Radio Budapesta 15.55 Încheiere.

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lîngă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale. Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Avanpremieră „Ecranul nostru” 13 iunie 1998, sîmbătă (reluare)

Programul din această săptămînă va atrage atenția telespectatorilor asupra noilor posibilități de mic comerț, care se poate face și la punctul de frontieră Bătania–Tîrnu. Veți putea face cunoștință cu tinerii artiști plastici, premiați nu demult la Giula, apoi vor fi prezentate cîteva obiecte din colecția Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria.

Redactor și prezentator: Aurel Becan Redactor-știri: Eva Iova

FM 92,1 STEREO

RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

5.00–5.30 Actualități BBC 5.30–7.00 Bună dimineața 7.00–7.20 Știri locale 7.30–8.30 Muzică și meditații biblice 8.30–9.30 Predică 9.30–11.00 Lecturi biblice, știri, mesaje creștine și muzică 11.00–12.00 Divina armonie 12.00–13.00 Răspundem ascultătorilor 13.00–13.30 Actualități BBC 13.30–15.00 Lecturi biblice, meditații biblice, muzică 15.00–16.00 Știri, mesaje creștine, muzică 16.00–17.00 Știri, mesaje creștine, muzică 17.00–17.45 Actualități BBC 17.45–18.00 Anunțuri și reclame 18.00–18.45 Reluare: Predică 18.45–19.10 Emisiune pentru copii 19.10–19.30 Muzică 19.30–20.00 Cu brațele deschise 20.00–20.30 Actualități BBC 20.30–21.00 Cartea pe undă radio 21.00–22.00 Emisiune de viață spirituală 22.00–23.00 Predică 23.00–5.00 Nocturna R.V.E. (muzică, meditații biblice, mesaje creștine, lecturi biblice)

RADIO VOCEA EVANGHELIEI BUCUREȘTI

SW 49 m, zilnic 18.00–18.30
MW 1395 kHz, luni, marți 21.15–21.30

ORTODOXIA

Supliment al săptămânalului **Foia** românească

Anul I Nr. 6.

iunie 1998

PRĂZNIC DE ADÎNCĂ EVLAVIE CREȘTINEASCĂ

La cincizeci de zile după Învierea Mântuitorului și la zece zile după Înălțarea Domnului, Biserica Ortodoxă prăznuiește un alt moment de seamă, închinat celei de-a treia persoane din Sfânta Treime: Sfântului Duh.

Cu ocazia Duminicii Rusaliilor, pînă în zilele noastre se mai fac cununite de iarbă, sfințite la biserică, în semn de încredere într-o recoltă îmbelșugată, iar în aceeași duminică, după sfînta slujbă, urmează sfințirea grîului.

La românii din părțile noastre, de această zi se leagă și binecuvîntarea holdelor. Obiceiul se mai practică și azi, doar cu deosebire că acum sfințirea grîului se face mai simplu: comunitatea bisericească din localitatea respectivă nu se mai duce în procesiune afară, în cîmp, nu se mai practică „ieșirea la țarină”, cînd întreaga comunitate satească pornea spre holde.

La sfîrșitul săptămînii trecute, folosindu-ne de prilej, am fotografiat la Micherechi cîteva momente din această sărbătoare evlavioasă de sfințire a grîului.

Ca în fiecare an, și de data aceasta, am asistat la un prăznic de adîncă evlavie și smerenie, zi cu raze dogoritoare, în care grîul nou adus de pe holde a armonizat cu suflurile creștinilor. Iar acolo, unde oamenii sărbătoresc în comun, acolo, înseamnă, că există o comunitate care nu și-a uitat trecutul tradițional, religia, limba, trăind azi în speranța altor momente similare, care emană încredere.

— juhász —

Prima duminică după Rusalii

Cinstirea sfinților

În cultul Bisericii noastre ortodoxe cinstirea sfinților are o însemnătate deosebită. Nu este zi în care să nu se facă pomenirea și lauda unuia sau a mai multor aleși ai împărăției lui Dumnezeu. Calendarul nostru bisericesc este ca o salbă de mărgăritare pe care se înșiră pietrele prețioase ale zilelor sfinților. Sfinții sînt invocați în rugăciunile creștinilor. În cinstea lor se consacră biserici. Sfinții sînt patronii orașelor și satelor. Chipurile sfinților împodobesc pereții caselor credincioșilor și ai lăcașurilor de închinare.

Este oare justificat din punct de vedere religios această cinstire a unor oameni din trecutul mai mult sau mai puțin îndepărtat al istoriei mîntuirii? Iar dacă este, ce însemnătate are cultul sfinților pentru viața noastră de creștini?

Duminica poartă numele de „Duminica tuturor sfinților”. Înaintașii noștri în credință au stabilit ca prima duminică după Cincizecime să fie consacrată tuturor acelor „prietenii ai lui Dumnezeu”, care au conlucrat cu harul Duhului Sfînt și au strălucit prin faptele lor bune în cursul vremii. Priveliștea care ne-o oferă serbarea de acum este asemănătoare cu aceea a unei grădini în care florile cele mai frumoase și mai bine-mirositoare, ne delectează cu parfumul lor ceresc.

Strămoșii, patriarhii, profeții, apostolii, mucenicii, ierarhii și marii dascăli ai lumii, pustnicii și cuvioșii, fecioarele și cetele sfințelor femei, în frunte cu Preacurata Fecioară și de Dumnezeu-Născătoare, toți sînt lăudați și preamăriți astăzi.

Prăznuind această zi, cinstim nu numai pe cei menționați în calendar, ci marea mulțime a aleșilor necunoscuți de oameni, dar cunoscuți de Dumnezeu care i-a iubit și le-a scris numele în cartea vieții. Înaintea noastră faptele bune ale sfinților stau ca o masă spirituală cu delicioase bucate și cu un pahar tainic plin de bucurie, ca să ne întărească în călătoria noastră pe urmele lui Hristos.

Despre sfințenie oamenii și-au făcut păreri cele mai ciudate și mai confuze, adesea cu totul departe de adevăr. Unii cred că un sfînt este un om înzestrat cu puterea de a face minuni. Alții au părerea că sfîntul este egal cu pustnicul care părăsește lumea și trăiește în singurătate o viață amară și tristă. „Sfîntul este un om fără păcat”, susțin mulți. Să nu facem judecăți pripite! Este falsă credința acelor care iau minunea drept criteriu de sfințenie. Ce e drept, o parte din marii oameni ai vieții religioase creștine au făcut minuni, au avut vedenii supranaturale, au fost înzestrați cu daruri excepționale.

Dar nu numai pentru acest fapt au fost ei canonizați de Biserică. Factorul miraculos a fost de mică importanță

în declararea alegerii lor. Știm din istorie că în sinul omenirii au trăit mii și mii de ființe acum venerate de toți, sfinți care n-au împlinit nici o faptă extraordinară.

Fecioara Maria, Maica Domnului, n-a făcut nici o minune, afară de faptul dacă nu considerăm minune, nașterea cea mai presus de fire a Dumnezeu-Omului Iisus Hristos. La fel, Sfîntul Ioan Botezătorul n-a săvîrșit minuni și, totuși, Mîntuitorul a spus despre el că e „cel mai mare dintre cei născuți din femeie”. La fel, cu privire la viața ascetică, numai puțin au fost pustnici și monahi. Cei mai mulți sfinți au trăit în mijlocul semenilor lor, în societate, au avut profesii profane, fiind negustori, meseriași, militari, ba unii chiar demnitari de curte și regi.

Cît despre păcat, este suficient să spunem că sfinții au fost „oameni”, adică vase de lut, ființe supuse greșelilor, purtînd sarcina grea a ispitelor trupesti. Înainte de a se întoarce la Dumnezeu, mulți dintre ei au greșit mult, au căzut în păcate grele. Este de ajuns să ne gîndim la Saul din Tars, la Maria Magdalena, sau la Fericitul Augustin.

Atunci ce este un sfînt? Este un om care zice „da” la chemarea lui Dumnezeu, care se deschide la revărsarea harului divin și colaborează cu el. Sfințenia este desăvîrșirea lucrată, oglindirea slavei lui Hristos în firea omenească și dovada nemărginitei Sale puteri care, din țărîna și păcat, formează fii ai luminii. Sfinții au fost oameni care după ce L-au cunoscut pe Mîntuitorul, L-au mărturisit prin viața de fiecare zi, cu tot sufletul lor, din toată inima.

De aceea cinstirea sfinților va rămîne în Biserică de-a pururi un izvor de putere și inspirație. „Lăudați să fie”, zice o cîntare a acestei duminici, „lăudați să fie cei ce au transformat pămîntul în cer cu strălucirea faptelor bune, cei care au umblat pe calea care duce la nemurire, cei ce au curățit patimile omenești cu lucrarea harului, cei ce au luptat vitejește în toată lume”.

Biserica noastră cinstesc sfinți din toate stările. Ea are între „eroii” săi oameni de toată mîna: săraci și bogați, vlădici și preoți, tineri și bătrîni, medici și comercianți. Văzînd „norul” acesta de martori, ne îndemnăm unii pe alții cu cuvintele sfîntului Pavel și zicem: „Să dăm la o parte orice piedică și păcatul care ne ține așa de strîns și să alergăm cu stăruință în lupta care ne stă înaintea” (Evr. 12, 1).

Fie ca prăznuirea duminicii tuturor sfinților să fie pentru noi un prilej de îmbărbătare, ca să mergem pe calea cea arătată de dîșii. Fie ca Domnul Hristos, Cel ce i-a preamărit în lăcașurile cele de sus, să ne sporească darurile Sfîntului Duh, ca imitînd pe sfinți, să avem parte de cununa lor.

Traian Dorz

Doamne, Dumnezeuul nostru

Doamne Dumnezeuul nostru, Preaputernic și-nțelept!
Sfînt ești,
bun
și plin de milă,
blînd
și minunat
și drept.
Ce ușor de-aflat ești Doamne,
Totuși cît ești de ascuns,
Ce ușor de-a Te pătrunde,
totuși cît de nepătruns!
Tu ești totul, pretutindeni.
Ce-nțelept le-ai rînduit Tu Doamne, toate-n univers.
Tu porți soare,
lună,
stele,
auroră
și amurg ...
Toate-n tine-și au izvorul,
toate către Tine curg.
Tu-nceputul tuturoră,
Tu al tuturor sfîrșit.
Cît de minunat și tainic toate le-ai orînduit!
Tu Te-ascunzi de mulți ce-n lume înțelepți se cred
și mari,
dar Te lași aflat de vameși,
de păstori,
și de pescari.
Ne-nțeles rămîi adesea pentru-a lumii învățați,
dar la cei smeriți și sinceri cît de limpede Te-arați!
Cît de limpede-Ți vîd fața cei ce-au cugetul curat,
care fără viclenie cred adînc și-adevărat.

Pentru cei ce vîd ești totul și-ntr-un munte,
și-ntr-un spic,
dar ești nicăieri, nimica, pentru cei ce vîd nimic.
Pentru cei înguști la suflet care numai rău aleg,
nepătruns rămîi de-a pururi, necrezînd, ei nu-nțeleg.
Dar ce simplu Te descopăr cînd smeriți, în rugă, șed
cei neprefăcuți, ce-n inimi nu Te ispîtesc,
ci cred!

Tu ești veșnicia-ntreagă,
Tu ești ceasul trecător,
Bucuria ce se naște din durerile ce mor.
Nevăzutul plin de taine
și văzutul arătat,
viitorul care crește din trecutul îngropat.
Mîngîierea ce-nfloarește din suspinul ce-a apus
și nădejdea ce rămîne,
cînd iluzia s-a dus.
Viitorul și trecutul strînse-n veșnicul prezent,
tu ești veșnica mișcare,
neclintitul permanent!
Tu ești tot ce pot cuprinde și ești tot ce nu mai pot.

Dar iubirea,
simt, o, Doamne,
că ești mai presus de tot,
Că-n oricîte mii de chipuri Te arăți spre noi lucrînd,
peste toate-Ți strălucește dragostea, în primul rînd.
O, Strălucitorul centru al iubirii, Tu ne-ai dat
Tot ce-și vrea al nostru suflet și-și dorește necurmat!

Cerul fericit, în urma primului păcat închis,
omenirii re-nnoite prin credință, l-ai deschis
și la starea fericită ce-o pierdusem prin păcat,
din adîncă prăbușire pîn-la cer ne-ai înălțat,
curățîndu-ne prin sînge și-nfiindu-ne prin Har.
– Totul!
ah, Iubire, totul
e Dumnezeiescu-Ți dar!

În genunchi, cu umilință, Doamne, fața Ta slăvim
nu vom fi nicicînd în stare cît am vrea
să-Ți mulțumim!
Nu putem, recunoștința ce-o simțim că-ți datorăm,
nici în rugă,
nici în lacrimi,
cum am vrea s-o arătăm!

Dăruiește-ne puterea de-a învinge orice rău,
chipul sufletului nostru
schimbă-l după chipul Tău ...

Dă-ne feței strălucirea cugetului luminos,
duhului încredințarea viitorului frumos.
Inimii neprihănirea sfințitoarelor dorinți,
gîndurilor limpezimea înțelepte năzuinți ...
Dă-ne dragostei căldura ce dă rod oricărui pas
și credinței frumusețea unui neschimbat rămas,
și curajului tăria totdeauna de ne-nfrînt
și nădejdi-n biruință un mereu-noit avînt.
Dă-ne vieții-ntregi nălțarea, necurmat,
spre fața Ta,
pîn-ne vei uni cu tine
în Edenul minunat.

Creștinismul românesc timpuriu de factură romană

O problemă ce merită a fi luată în considerare este aceea a istoriei creștinismului românesc, impunîndu-se ca primă întrebare: care este începutul acestui creștinism?

Desigur, că un prim răspuns ar fi următorul: fiindcă poporul român s-a născut creștin, începutul creștinismului românesc coincide cu cel al genezei poporului român. Nu e greu să ne dăm seama că deși răspunsul e legitim, el totuși nu este satisfăcător. Dacă am accepta răspunsul, ar însemna că istoria creștinismului nostru să înceapă cu secolele VII–VIII în. Hr. ceea ce ar fi nemulțumitor.

În această situație, se cuvine a considera ca deplin valabilă opinia că există un creștinism timpuriu, premergător etapei de afirmare a poporului român, cuprinzînd etapa de formare a poporului nostru. Astfel se explică de ce putem vorbi de un creștinism al poporului nostru din perioada secolelor III–VI. Cu alte cuvinte, creștinismul românesc timpuriu este cel al strămoșilor noștri: dacii și românii pe care destinul istoric i-a condus spre conviețuirea generatoare a poporului român.

Fiindcă privitor la originea noastră, există un gen de concurs între strămoși, generat de opiniile istoricilor ce favorizează cînd pe daci, cînd pe romani, să recunoaștem că pe plan religios, balanța înclină spre romani, cunoscut fiind că creștinismul a fost un fenomen social și spiritual specific lumii romane și numai ei.

Istoriografia românească susține deplin argumentat că în perioada ocupației romane în cele trei provincii dacice s-au dezvoltat toate fenomenele specifice ale vieții economice, sociale, politice și spirituale romane. Deci, creștinismul a apărut și s-a dezvoltat și aici încă din timpul existenței provinciilor. Această situație l-a determinat și justificat pe Vasile Pârvan să semnaleze și să considere „Romanismul și creștinismul” drept două procese simultane și comune populației daco-romane. Aceste procese n-au încetat la părăsirea Daciei Felix de autoritățile romane, căci provinciile n-au fost părăsite de populație, mai ales că nici n-au fost subordonate unei alte autorități timp de un secol.

În aceste condiții, creștinismul și-a continuat cursul în paralel, atît în imperiu, cît și în provincii, dar evident în forme deosebite. La noi, creștinismul s-a dezvoltat în condiții modeste, fără monumente, fără bogăția de realizări din imperiu, deși din el continuau să vină misionari. Datorită tocmai activității misionare, în epoca de după părăsirea Daciei de autorități, creștinismul a reprezentat elementul de legătură care a ținut locul organizării politice și administrative, asigurînd cooperarea elementului roman, cu cel dacic și constituirea comunității daco-romane ce stă la originea poporului român.

Corespunzător populației daco-romane, s-a constituit creștinismul daco-roman, ce constituie originea și temeiul creștinismului românesc timpuriu. Nu se poate preciza exact data genezei creștinismului daco-roman, dar în secolul III era bine conturat și a persistat în următoarele trei secole, alcătuiind la un loc era paleocreștină. Cercetările arheologice au reușit descoperirea a numeroase piese, dovezi vii și sigure ale vieții creștine și ale continuității naționale pe teritoriul strămoșesc al Daciei.

Pentru perioada cuprinsă între sfîrșitul secolului II și sfîrșitul secolului III d. Hr., s-au găsit: pietre de inel gnostice, pietre de inel creștine, cărămizi cu cruce, vase și cruci imprimate.

Pentru epoca cuprinsă între sfîrșitul secolului III și începutul secolului V d. Hr. s-au descoperit: candelabre, vase liturgice din metal, potire euharistice, lingurițe euharistice, monumente creștinate, cărămizi cu cruci, vase de cult, inscripții, monumente de piatră și lăcașuri de cult.

Pentru epoca cuprinsă între mijlocul secolului V și sfîrșitul secolului VI d. Hr. s-au descoperit următoarele: candelabre, opaițe de lut și de bronz, inele din metal cu cruce, pendative-cruce, teracote simbolice, amfore, vase cu simboluri și tipare pentru turnat obiecte creștine.

Piesele creștine din prima fază sînt aparent puține, dar se descoperă altele noi în continuare. Numărul loc nu este sub nivelul celor descoperite în provinciile vecine: Pannonia și Moesia-Inferioară.

Din analiza materialului arheologic paleo-creștin, fiind singurul fond documentar, se încearcă a se face apre-

cieri asupra creștinismului timpuriu, pe teritoriul țării noastre.

Sîntem constrînși a recunoaște că nu există nici un izvor literar care să permită localizarea în provinciile Daciei a unor activități sau comunități creștine. Este adevărat că sînt numeroși scriitori creștini după secolul II care fac afirmații cu valoare generală în legătură cu răspîndirea creștinismului, dar aceste afirmații sînt foarte vagi, dar totuși nu pot fi întru totul desconsiderate, pentru că aprecierile lor asupra întregului imperiu sînt valabile și pentru provinciile dacice.

Drept exemplu, Iustin în *Dialogus Triphone Iudaeo*, scria că nu există neam al Imperiului în care să nu se ducă rugăciuni în numele lui Hristos. Or, printre neamurile Imperiului se aflau și daco-romanii. Asemănător, celebrul Testulian, în *Liber adverso indacos*, scria că în regiunile sarmestilor, dacilor, germanilor, schiților și altor multe neamuri, stăpînește peste tot numele lui Hristos. De asemenea, Origen, menționează pe „barbarii daci” ca fiind printre cei ce-au auzit propovăduirea lui Hristos.

Desigur, mai sînt multe alte afirmații asemănătoare, care menționează răspîndirea textelor evanghelice pe întreg teritoriul Imperiului roman.

De recunoscut că descoperirile arheologice, cuprinzînd: oase cu cruci incizate creștine propriu-zise, vase și obiecte creștinate nu sînt prea numeroase, dar ele sporesc an de an. Tocmai din cauza numărului redus al acestor descoperiri nu li s-a acordat o importanță deosebită. Ele nu pot fi însă contestate și trebuie luat în considerare că ele sînt asemănătoare cu cele din alte provincii europene ale Imperiului Roman, unde la fel, numărul obiectelor este redus. Este normal ca așa cum nu se neagă, fiindcă nu e posibil, existența creștinismului în Germania sudică, în Bretania și în alte provincii imperiale, tot așa nu se poate nega nici pentru Dacia existența creștinismului timpuriu ale secolelor II, III și IV d. Hr.

Fiindcă tratăm despre creștinismul timpuriu, nu putem desconsidera faptul că din el face parte și curentul gnostic, incontestabil, creștin și chiar puternic afirmat în acea perioadă, din care, pe teritoriul Daciei s-au descoperit pietre de inel gnostice și piese funerare gnostice.

Descoperirile gnostice au apărut mai ales în orașe și așezări mari și totdeauna acolo unde au fost prezenți creștinii din zona orientală a Imperiului, alături de dacilor localnici. Gruparea și numărul descoperirilor gnostice dovedesc existența unor comunități tot atît de bine închegate ca și cele autentice creștine, viețuind pașnic și cooperînd cu acestea. Această coexistență a gnosticilor creștini cu creștinii propriu-zisi, nu face decît să dovedească existența unui creștinism puternic pe teritoriul provinciilor Daciei.

Gnosticismul a dispărut pe parcurs, dar el nu poate fi negat în secolele II și III d. Hr. atestînd o dată mai mult afirmarea creștinismului timpuriu în Dacia, în perioada de început, de formare a poporului român, fapt pentru care putem vorbi de un creștinism românesc timpuriu. Ceea ce aparține strămoșilor noștri ne aparține și nouă.

Acest creștinism timpuriu daco-roman este și românesc, fiindcă s-a născut ca fenomen social autohton, pe teritoriul țării noastre, în mod normal, ca în toate provinciile de graniță ale Imperiului Roman. Ea nu a fost nici urmarea unei transplantări, nici a unei conversiuni impuse, nici rezultatul unui misionarism organizat. El a fost un creștinism popular răspîndit mai întîi în rîndurile populației sărace și apoi de la om la om s-a extins și a devenit comun întregii populații a provinciilor dace.

Dacă acest creștinism timpuriu s-a constituit în provincii romane și prin emisari ai Imperiului Roman, aceasta nu înseamnă că el este pur latin. Temeiul acestui creștinism a fost monoteismul religios al dacilor, de la sine înțeles foarte receptiv monoteismul creștin. Deci, datorită faptului că creștinismul timpuriu de pe teritoriul Daciei are duble rădăcini, adică atît din partea romanilor cît și al dacilor îl putem considera drept creștinism românesc în faza originară și de început a creștinismului poporului nostru.

Creștinismul românesc are, deci, o nobilă și glorioasă origine, moștenind spiritual pe iluștrii strămoși: dacii și romanii.

Pr. dr. I. O. Rudeanu

DIN IZVOARELE DESCOPERIRII DUMNEZEIEȘTI

...Închinare nu este aceea care se face în afară de Biserică, ci numai aceea care se săvîrșește în cinstea lui Dumnezeu. Nu-mi născociți prin urmare, curți și adunări deosebite, căci una este curtea cea sfîntă a lui Dumnezeu.

...Domnul a învățat că trebuie să socotim aproapele nostru pe orice om. De altfel lucrul acesta este foarte greu de izbutit și este nevoie de multă grijă, pentru ca să nu vătămăm nici cu lucrurile mici, dar nici cu cele mari pe aproapele nostru. Să nu-l vătămăm nici în cuvînt, să nu ne arătăm lipsiți față de el în nici una din îndatoririle noastre, să nu-l voim răul și nici să fim invidioși față de bunăstarea aproapelui nostru. (Sf. Vasile cel Mare)